Norrlandsfolket

Tidning för övre Norrland utgiven av S. A. C.

Årg. 1. N:r 1. Tisdagen den 1 Dec. 1925. Lösnummer 10 öre.

AKTION MOT FASCISTERNAS SKRÄCKVÄLDE.

Transportblockad och varubojkott mot Italien.

Malmbergets arbetare mana till internationell kamp mot Mussolinis blodsregim.

Malmbergets fackliga samorganisation avhöll fredagen den 27 nov. ett rätt så talrikt besökt extra möte, varvid åtskilliga viktiga ären behandlades.

Frågan om omläggning av den nuvarande kooperativa olycksfallsförsäkringen, från sin nuvarande frivilliga form till att bli obligatorisk i likhet med vad fallet är i Kiruna, föranledde en rätt så ingående debatt.

Samtliga talare voro principiellt eniga i saken men de flesta ansåg dock att det även innebure att försäkra organiserade skubbare och det kändes osmakligt. Beslutet blev att frågan skulle bordläggas och man under tiden skulle ta sej en funderare på saken.

Till Kata Dalströms minnesvård anslogs en mindre summa med den motiveringen, att varje organisation fått liknande listor och förmodligen komme att anslå medel till ändamålet.

Sedan en del smärre frågor avgjorts, behandlade mötet den terror som Mussolinos bandithopar utöva i Italien. Utan debatt antog mötet följande resolution, att tillställas de olika politiska organisationerna samt L. O. och S. A. C.

Resolution:

Malmbergets fackliga samorganisation, som inom sig räknar nära 700 fackligt organiserade arbetare, har vid möte fredagen den 27 nov. enhälligt beslutat att göra följande uttalande i anledning av den hänsynslösa förföljelse våra kamrater i Italien äro utsatta för av Mussolinos bandithopar, de fascistiska mördarligorna:

Genom en rad nästan oräkneliga missgärningar, politiska våldsdåd, mord, lönnmord, olagliga razzior, vilda blodsorgier, förföljelser, det hänsynslösaste undertryckande av förenings-, yttrande- och tryckfriheten, har den fascistiska regimen i Italien hävdat sig som den mest reaktionära makten i Europa. Icke ens Italien självt torde under sina mörkaste perioder i historien, ha att uppvisa motsvarande förhållande av fullständig rättslöshet och barbarisk depotism. Även under den svarta medeltiden och inkvisitionens dagar fanns det dock i Italien mäktiga organisationer, vilka utgjorde skyddshärdar för den fria tanken och forskningen och som många gånger förstodo att försvara den politiska och samhälleliga kritikens store män. Så icke nu, ty i våra dagars Italien är blott fascisten skyddad av lagen och »ordningsmakten».

Mussolinos hån mot hela Europas arbetareklass i sitt svar till de båda internationalernas ledning, vari han betecknar dem som fårskallar, vilka ord ingenting betyder och vilkas protester Mussolino blankt struntar i, bör även av Europas arbetare upptas som den kastade stridshandske det är.

Men skall en verklig aktion mot Mussolino komma till stånd, bör den organiseras internationellt och utan dröjsmål. Det är också verkligen högt på tiden att något göres. Flatheten mot Mussolino och hans framfart uppmuntrar nämligen reaktionen i andra länder till liknande hjältedater.

Varje land i Europa importerar åtskilligt med varor från Italien t. o. m. Sovjet-Ryssland importerar för hundratals miljoner lire varor årligen från Italien. Kring Ryssland kunde man slå en nära 4-årig blockad visserligen igångsatt av de reaktionära krafterna i Europa, men vi tro att arbetarne skulle vara mäktiga en liknande aktion gent emot Italien, därest arbetarnes internationaler så beslutar.

Under hänvisning till arbetarnes rakryggade uppträdande i England ger mötet styrelsen i uppdrag att rikta en hemställan till de politiska partierna landet runt samt till L. O. och S. A. C. och andra fackliga sammanslutningar att i samråd med sina respektive internationaler, så skyndsamt som möjligt föranstalta om en effektiv transport och varubojkott mot Italien.

Den allt djärvare och hänsynslösare reaktionen i världen med Italiens blodiga tyrann i spetsen, måste omsider förmå arbetarne att gräva ned stridsyxan sig emellan och samlas till ett aktivt och enigt försvar för sina hotade rättigheter. Det finns inget bättre svar på Mussolinis hånskratt än proletariatets samling och organiserandet av ett gemensam proletärt fälttåg mot fascismen.

"Ge dej iväg eljest åker du på Svartsjö".

Arbetslösheten stegras, lösdrivarvarningarna ökas.

En bild ur de hem- och arbetslösas trista tillvaro.

För några dagar sedan lade polisen i Malmberget vantarna på icke mindre än 9 stycken s. k. bettlare eller luffare. Så som förhållandena nu gestalta sig på arbetsmarknaden måste man fråga sig hur det hela kommer att sluta. Samhället är fullt av bettlare och tvålhandlare, och polisen har endast att sin plikt likmätigt jaga dem. Bland de i Malmberget anhållna var en yngling från Mellansverge, som kommit ditupp under sitt sökande efter arbete. Han hade arbetat några veckor i Luleå och hade klar medlemsbok från Luleå L. S., och den utvisade att han hade havt arbete, ty det fanns kontigentmärken i boken vilket icke hade varit fallet om han ej arbetat. Nu ville olyckan att ynglingen fått en varning i Karlstad i fjol vinter. I Malmberget fick han förständigande att inom 24 timmar lämna samhället, annars skulle han få »åka till Svartsjö».

Men undgår nu ynglingen Svartsjö genom att han lämnade Malmberget? Knappast, ty han är hänvisad till landsvägen och den allmänna barmhärtigheten och förr eller senare åker han in på den värsta av alla samhällets pinoanstalter. Hans levnadssaga var lik alla andras av samhällets olycksbarn. Redan vid tio års ålder kom han ut i världen på egen hand. Han har arbetat då arbete funnits och nu i dessa arbetslöshetens tider har landsvägen blivit hans hem. Något annat »brott» än att han var arbetslös vidlådde icke ynglingen ifråga, ett »brott» som han delar med tusende andra olyckskamrater. En tänkande och vaken människa måste harmas då man ser alla dessa ynglingar driva gator och vägar fram och samtidigt vet att samhället ej har annat att bjuda dem än ett hårt och kallt polisdekret: »försvinn härifrån, annars tar dej djävulen eller och Svartsjö».

Luleå Fackliga Samorganisation anordnar stortvätt.

Norrländska Soc.-Dem:s redaktör betackar sig för hudstrykningen.

Jury för att undersöka om kommunister varit blockadbrytare. En beskyllning mot L. S. registerförare som säkerligen måste tagas tillbaka.

Den ständigt pågående fejden mellan Norrbottens socialdemokrater och kommunister samt deras respektive pressorgan har i dagarna fått ett litet extra tillskott i kraft och intensitet. Det pikanta i saken är emellertid att stimulansen denna gång levererats från syndikalistiskt håll, närmare bestämt av Luleå L. S. De som följt ortspressen, isynnerhet Norrländska Soc.-Dem, och Norrskensflamman, veta att saken rör sig om ett mellanhavande som Luleå L. S. anser sig ha med det kommunistiska partiorganet, erkannerligen med dess facklige redaktör, Emil Andersson. Luleå L. S. anklagar denne för att vid ett tillfälle under pågående konflikt i somras ha yttrat till en arbetsköpare Hansén i Luleå att L. S. på platsen vilken förde striden och som blockerat arbetsplatsen, »ej var någon organisation som man behövde göra upp med», och, skulle han ha tillagt, »kan ni komma överens med ert folk, är det bara att arbeta». Till historien hör att åtminstone en del av de arbetsvilliga som nämnde arbetsköpare under försöket att klara sig från en uppgörelse med L. S. lyckades anskaffa, bevisligen voro kommunister och medlemmar av Åskogens kommunistiska ungdomsklubb, men i fackligt avseende oorganiserade. Anklagelsen mot Norrskensflammans facklige redaktör jämte den omständigheten att en del av de arbetsvilliga voro kommunister blev naturligtvis ett »gefundenes fressen» för det socialdemokratiska partiorganet, och häromdagen publicerade tidningen en längre artikel som den uppgav sig ha mottagit från en »känd syndikalist» vari lämnades en utförlig redogörelse för konflikten och vad som under densamma förekommit. I artikeln gjordes gällande att Emil Andersson spelat under täcke med arbetsköparen och att han även lämnat de arbetsvilliga blockadbrytarna, bland vilka även kommunister befunno sig, samma besked, att de icke behövde fästa avseende vid L. S. och dess åtgöranden utan endast se till att komma överens med arbetsköparen.

Att den utpekade syndabocken, Emil Andersson, icke hade lust att vidkännas riktigheten av de framslungade beskyllningarna, var ju att förutse. När sedan Norrländska Soc.-Dem. naturligtvis icke försummade att kraftigt utnyttja dem i sin ständigt pågående kampanj mot Norrskensflamman och kommunismen i sin helhet, träffades från kommunistiskt håll anstalter för inkallandet av ett allmänt medlemsmöte med Luleå fackliga centralorganisation, i vars styrelse Andersson är medlem, till vilket bl. a. Norrländska Soc.-D:s redaktör, P. A. Sehlstedt, särskilt inviterades för att, som det hette, »stå till svars för angreppen mot vår organisation och enskilda medlemmar av densamma». Vid mötet skulle även ett annat mellanhavande av äldre datum behandlas, en numera avveckad konflikt vid Luleå stadshotell, under vilken red. Sehlstedt och hans tidning uppträtt på ett sätt som väckt harm och förtrytelse bland stadens organiserade arbetare, och bidragit att försvåra en tillfredsställande lösning av densamma. Då han emellertid på goda grunder anade att ifrågavarande möte åtminstone för hans del icke var avsett som någon vanlig nöjestillställning avböjde han den f. ö. i ganska bestämda och uppfordrande ordalag avfattade inbjudningen under påpekande att det var Norrskensflammans redaktion och kommunisterna som L. S. anklagelser voro riktade emot och att det tillämnade »välfärdstribunalet» således hade att sysselsätta sig med dessa och icke med något annat.

I torsdagskväll gick medlemsmötet av stapeln i Luleå Folkets hus. Omkring ett hundratal medlemmar i olika fackföreningar hade infunnit sig, varjämte tvenne styrelseledamöter i Luleå L. S., Holmkvist och Livbom, vilka inbjudits, voro närvarande. Mötet lämnade även tillträde åt fyra av dem som uppträtt såsom arbetsvilliga under L. S. konflikt med firman Hansén.

Förste talare var Emil Andersson, som inledningsvis poängterade vikten av enighet och solidaritet i arbetareklassens strider och övergick så till de frågor vilka föranlett mötets sammankallande. Efter att ha redogjort för konflikten vid stadshotellet och densammas förlopp, ingick han på en utförlig framställning av sitt mellanhavande med de olika parterna i L. S. strid mot firman Hansén, samt protesterade på det bestämdaste mot anklagelserna för att ha sökt komma L. S. till livs under densamma. Yttranden sådana man påbördat honom hade han icke fällt till arbetsköparparten, ej heller hade han uppmanat till något blockadbryteri. Allt som i den vägen gjorts gällande, var endast skamligt förtal och han var beredd att låta sina göranden och låtanden granskas av mötet som sedan hade att avkunna sitt domslut.

Red. Sven Linderot fick därefter ordet och redogjorde för vad han visste om striden och den ställning Norrskensflammans redaktion intagit under densamma, samt uttryckte som sin bestämda mening att de oupphörliga personliga angreppen mot Andersson bottnade i personlig fiendskap och att syftet var att få honom omöjliggjord inom arbetarerörelsen.

I den påföljande debatten som, inom parentes sagt, icke saknade vissa muntrande poänger, deltogo ganska många talare. Auditoriet utgjordes säkerligen till övervägande delen av kommunister, vilka självfallet delade de meningar som framfördes av de bägge inledarna. Någon meningsfrände till Norrländska Soc.-Dem. uppträdde icke; däremot uppträdde från L. S. sida dess registerförare Holmkvist, vars redogörelse för konflikten och därmed sammanhängande saker i allt väsentligt överensstämde med den som lämnats i den socialdemokratiska tidningen. Han framhöll att den av delägarna i firman Hansén som vänt sig till Norrskensflammans redaktion rörande den av L. S. påbjudna blockaden, bestämt påstod sig ha fått det omtalade beskedet av Emil Andersson och med de erfarenheter tal. hade, betvivlade han icke uppgiftens riktighet.

I fortsättningen gled meningsutbytet upprepade gånger in på gamla tvisteämnen, de reformistiska organisationernas ställning till L. S.' strider under de senare åren etc. och ordf. måste gång efter annan anmoda resp. talare att hålla sig till de frågor som stodo på mötets dagordning. När talarelistan var genomgången framlämnade Emil Andersson ett längre förslag till uttalande som mötet också antog. I detsamma protesteras mot angreppen från Norrländska Soc.-Dem. både ifråga om konflikten vid stadshotellet och den av L. S. mot firman Hansén förda. Rörande beskyllningarna mot Andersson för att ha uppmanat till blockadbryteri »konstaterar mötet, att den-

(Forts. å 3:dje sid.)

Inlandsbanan: när blir den färdigbyggd?

En nödvändig anläggning som icke bör förhalas.

Några reflektioner i en för Norrbotten betydelsefull fråga.

I dessa tider då kravet på arbete och bröd höjes starkare än eljest, torde nedanstående artikel om inlandsbanebygget, skriven av organisatören för S. A. C:s norrbottensdistrikt J. W. Kramer, äga särskild aktualitet, för alla arbetslösa i dessa trakter.

Kramer skriver:

I dessa arbetslöshetens tider är det många som gör sig den frågan: varför bedrives arbetet på Inlandsbanan med denna snigelfart? Farten kan betecknas som sköldpaddans gång på sandbanken. Det hela minner oss om vad en anläggningsarbetare yttrade en gång i Porjus, då några av ingenjörerna stodo och diskuterade Inlandsbanans betydelse: »Vad fan tjänar det till att bygga denna bana, det växer inte mer än två skrindor näbbskohö på varje myr och det hinner nog bönderna att dra hem på vintern.»

Då invände en av ingenjörerna: »det har du förbannat rätt i Calle» och det vill synas som om den gamle rallarens utsago tagits ad notam. Efter snart sex års arbete har man hunnit dryga tre mil från Porjus, och alla tecken tyda på att det dröjer ännu två år innan man är framme vid Jokkmokk.

Om en banas betydelse ur kulturell synpunkt behöver man ej diskutera, ty därom är alla ense och ju fortare en järnväg kan göras färdig, ju fortare kommer den att bidraga till den kulturella utvecklingen. Det framhålles, och kanske ej utan skäl, att det är brist på kapital, som gör att bygget ej kan forceras fortare. Men statsskulden ökas för varje år utan att det lånas pengar till järnvägsbyggnader, och det blev knappast mer än en bokföringsåtgärd om det lånades några miljoner till att bygga järnvägar med. Sådana lån ställde ju i alla fall en viss

(Forts. å 3:dje sid.)

EN JÄGMÄSTARE MED EXPEDITION I POLISFINKAN.

Interiör från Storbackens revirförvaltning i Murjek.

Lider vederbörande av lokalbrist? Strejk- och blockadbrytare arbetsledningens gunstlingar.

Det har påpekats rätt ofta i tidningarna att i Murjek finnes en jägmästare som vid flera tillfällen uppträtt synnerligen utmanande mot platsens arbetare, och som egentligen varit orsaken till de bittra strider som utkämpats med Storbackens revirförvaltning.

Vad som nu ger oss anledning att åter fästa uppmärksamheten på denne herre och hans sätt att gå tillväga mot arbetarna, är de metoder han begagnat då han i dessa dagar bortsatt en del avverkningar efter lillä Luleälven inom Storbackens revir. Ett par dagar innan dessa avverkningar skulle bortsättas beordrade jägmästaren en av revirets kronojägare att besöka alla kolonister i Murjek för att meddela dem, att alla som ville ha timmerkörning och huggning skulle infinna sig på platsens polisstation kl. 12 den 21 nov.

Det är ju givet, att de inbjudna blevo en smula häpna och undrade vad orsaken till att polisstationen måste tagas i anspråk kunde vara då det för dylika ändamål finnes en revirets expedition på platsen. Att det inte kunde bero på att jägmästaren var trångbodd, då han och hans hustru ensamma förfoga över 12 rum, varav 2 eller 3 äro avsedda till expedition, förstod ju envar. Ty vad skall revirets expedition begagnas till om den ej får tagas i anspråk vid de tillfällen när arbete skall bortsättas? Att denna expedition alltid varit stängd för varje arbetare som har varit tvungen att besöka densamma i något ärende, är emellertid ej något nytt. Varje arbetstagare skall alltid finna dess dörrar stängda. Och sedan en besökande äntligen lyckats bliva insläppt, är det vanligt att han blir tilltalad på ett mycket avvisande sätt. »Uträtta ert ärende fort! Min tid är strängt upptagen!» o. s. v. låter det alltid. En besökande får villkorligen det intrycket av denne arbetschef, att han känner sig mycket förnärmad, så fort en arbetare besöker hans expedition.

Den dagen då jägmästaren på Murjeks polisstation skulle bortsätta sina avverkningar hade ytterst få spekulanter infunnit sig. Många arbetare ansågo utmaningen alltför fräck, och avstod från inbjudningen till finkan. Att det dock finns sådana, som stå i särskild gunst hos denna arbetsledare bevisas av en händelse på polisstationen. En av jägmästarens gunstlingar infann sig där som spekulant. Han blev vid sitt besök av jägmästaren underrättad om, att han icke hade något på polisstationen att göra utan skulle han få underteckna sina kontrakt på revirexpeditionen. Av detta framgår att jägmästarens tillvägagångssätt endast var avsett som en spark emot de övriga arbetarna. De som äro jägmästarens skyddslingar utgöras av sådana individer som vid alla konflikttillfällen uppträtt som strejk- och blockadbrytare. Därför har också dessa ryggradslösa stackare fått förmånen att mottagas på revirexpeditionen, medan de hederliga arbetarna inbjudas till finkan.

Det är bestämt på tiden att Murjeks arbetare börja vidtaga lämpliga åtgärder för att giva denne yverborne herre den lektion i vanligt folkvett, som han av allt att döma så innerligt väl behöver.

Hur man 'humaniserat' dödsstraffet i U. S. A.

Amerikansk journalist skildrar tvenne ohyggliga avrättningar i elektriska stolen.

Dödsstraffet är som bekant avskaffat här i Sverge och samma är förhållandet i åtskilliga andra europeiska länder. I det »fria» Amerika tillämpas det emellertid fortfarande och i vissa delar av den stora förbundsrepubliken ske avrättningarna t. o. m. med — elektricitet. Den österrikiska socialdemokratiens huvudorgan, »Arbeiter-Zeitung» publicerar i ett av sina senaste nummer en artikel av en amerikansk journalist, John W. Gray, vari denne skildrar en avrättning i det beryktade Sing-Singfängelset vid Newyork, vid vilken han var närvarande i egenskap av s. k. lagligt vittne. Exekutionen — det var tvenne människor som skulle avrättas — gjorde ett ohyggligt intryck på artikelförfattaren och, hans skildring vittnar också vältaligt om de känslor av vämjelse och avsky han erfor vid tillfället ifråga, då tvenne människor på detta vetenskapligt raffinerade sätt mördades av den lagliga rättvisans hantlangare.

Gray skriver:

»Klockan 11 kom fängelsedirektören till mig och yttrade med låg stämma: »Ni inbjudes härmed att som lagligt vittne närvara vid avrättningen av John Rys och John Emiletta. En fångvaktare skall ledsaga er till dödshuset».

Vi kommo dit. I rummets mitt stod en stol med trådar vilka ledde ned i golvet och i fortsättningen doldes av en matta. Vid stolen voro också en mängd remmar fästade. Det var den beryktade »elektriska stolen» i vilken så många olyckliga människor funnit en kvalfull död. Fem eller sex fångvaktare, stora kraftiga karlar, trädde in och placerade sig runt stolen. De stodo där stela och orörliga som marmorbilder, med halvslutna ögon och korslagda armar. Slaktarna som väntade på sina offer...

Därpå inträdde trenne läkare och en fängelsetjänsteman vilken gjorde intryck av att vara utarbetad och nervös. Han gick bort till en vägg och började fingra på en därstädes anbragt apparat. Mina ögon voro riktade mot dörren genom vilken de tvenne dödsdömda nu skulle göra sin entré.

Alla de i detta människoslakthus närvarande blickade mot samma håll. Plötsligt slogs dörren upp och John Emiletta trädde in. Det var en ung man på några och tjugu år, lång, mager och med ett uttryck i ansiktet som tydde på andlig efterblivenhet. En sekund stannade han liksom tvekande, därpå tog den medföljande vaktaren ett kraftigt tag om hans högra arm och förde honom fram till stolen. Fången skakade då han långsamt sjönk ned i densamma. Han

(Forts. å sid. 4.)

Damoklessvärdet över landsvägsfolket.

Polisrapporterna torde kunna stimulera arbetarna till en omedelbar aktion.

Med samma regelbundenhet som årstiderna växla vräkes här i landet varje höst tusentals arbetare ut i arbetslöshet. Ingen frågar efter varmed dessa tusenden skola försörja sig och de sina under de sex—sju månader som på något sätt måste genomlevas innan de säsongindustrier, inom vilka de ha sin sysselsättning, ånyo behöva dem. Förtjänsten under de korta månader de haft arbete, har icke varit sådan att de av densamma kunnat reservera medel för sitt uppehälle under en så lång period av arbetslöshet som de måste räkna med, och det att denna arbetslöshet alltid inträffar under en årstid då, på grund av det hårda klimatet, behoven av mat och kläder etc. stegras till det yttersta, gör deras ställning ännu mera förtvivlad. I regel går det också så att sedan dessa samhällets styvbarn under någon vecka irrat omkring i fåfänga förhoppningar om att kunna skaffa sig ett arbete, är den sista avlöningen förbrukad, det finnes bara en enda utväg kvar om de vilja vara med om att uppleva en ny vår och därmed följande nya arbetstillfällen. Enda utväg är bettleriet och luffandet.

Därmed är den arbetslöse fågelfri. Av dem vilkas yrke är att se till att de mänskliga lagarna efterlevas, betraktas han nu som ett villebråd. Dessa rättvisans övervakare kunna i några fall vara människor i detta ords vackraste betydelse, men i andra fall äro de också synnerligen primitiva människor som av allt att döma erfara någon sorts pervers glädje under sin jakt på hungriga och husville stackare. Höst efter höst se vi tidningarna återgiva rapporter över resultatet av polisens razzior efter lösdrivare och understundom innehålla dessa rapporter saker och ting som får även de mest likgiltiga att för någon stund ägna hithörande saker en smula intresse. Så har bland annat varit fallet med den rapport som under sista dagarna gått igenom hela landets tidningspress, vari redogjordes för resultatet av en razia företagen av landsfiskal Wallin i Nacka efter upprepade påstötningar av i trakten bosatta, mätta och nöjda borgare. Bland »jaktbytet» denna gång måste man särskilt fästa sig vid den i rapporten omtalade arbetaren Andersson, vilken på bar gärning togs för det oerhörda »brottet» att i brist på våning bo i en riskoja, och för att han i brist på arbete sökte försörja sig med att samla litet ris och annat grönt som han sålde till folk i huvudstaden. Det skall sannerligen mer än vanlig omänsklighet till för att som förbrytare stämpla en människa, som icke en enda gång i sitt liv ens snubblat över de tusende lagliga försåt samhället lägger i vägen för en i hans ställning, utan som endast i ren förtvivlan rett sig hem i en riskoja i skogen.

Sannerligen måste man inte beundra våra nöjda och välfödda borgares och lagstiftares mod. Mätta sova de om nätterna i sina varma och trevliga våningar medan utanför deras väggar irra hemlösa, hungriga o. av polisen jagade lösdrivare. Borgarna äro modiga ty vem vet vilka förtvivlade beslut som kunna fattas i en till ytterlighet pinad hjärna.

Sannerligen är det inte på tiden att de organiserade arbetarna gå i omedelbar aktion för att avskaffa den omänskligaste av alla lagar, lösdrivarelagen.

NORRLANDSFOLKET.

Expedition: Kv. 86, t. 4.
Postadress: Kiruna.
Telegramadress: Norrlandsfolket.
Telefon: 439. Faktorn ankn.

Prenumerationspriser:

Helt år	Kr. 7:—
Tre kvartal	» 5:50
Två kvartal	» 4:—
Ett kvartal	» 2:50
En månad	» 1:—

Annonspriser:

Före text	12 öre per mm.
Text	15 öre per mm.
Efter text	10 öre per mm.

Födelse-, förlovnings- och vigselannonser kr. 3:—.

Dödsannonser intill 50 mm. kr. 5:— med ett tillägg av 10 öre för varje överskjutande mm.

Absolut bestämd plats 40 proc. förhöjn.

Kiruna 1925. Tr.-A.-B. Nordpolen.

NORRLANDSFOLKET

Post- o. telegramadress:
Norrlandsfolket, Kiruna.
Telefon: 438.

Redaktör o. ansvarig utgivare:
EDVIN LINDSTAM.

Kiruna den 1 Dec.

Den enfaldiga enigheten.

Det dväljes många underliga människor i guds hage och samma är förhållandet inom arbetarrörelsen. Icke så att dessa människor förete några yttre avvikelser från den vanliga typen för människan men till sin ideella och intellektuella läggning lysa de i spektrums alla nyanser och göra arbetarrörelsen till en provkarta på mänskliga hugskott och idéer.

Bland alla dessa typer iakttager man tämligen allmänt en som alltid predikar enighet. Typens valspråk är alltid: »Tänk om alla voro eniga», och de uttala med synbar övertygelse den uppfattningen att först den dagen då alla människor äro absolut ense, då det finnes endast en organisation, endast en idé och endast en mening, först den dagen skall det vara möjligt att omsätta socialismen i verklighet. Utmärkande för alla människor av denna typ är att de i allmänhet icke pråla med någon egen uppfattning eller någon egen idé. Enighet är för dem nog i och för sig. Varom man skall enas ha de icke brytt sin hjärna med att utfundera utan för dem står saken tydligen så till att kan man bara enas så nog finnes det alltid något att enas om. Och för all del, är det så att förverkligandet av socialismens ideal består däri att man avskaffar allt vad kamp, debatter och idéstrider heter så kan det ju så vara.

Det är framför allt lugn och frid som dessa åstunda och i konsekvens därmed har parollen om enighet in i detalj blivit det ofelbara medlet. Lugnt och fridfullt skulle det ju också otvivelaktigt bli om den absoluta enighetens samfund bleve konstituerat. Ja det bleve säkerligen så lugnt att det snart skulle börja kännas unket och kvaft. Mänsklighetens tal skulle ju bli endast ja, ja, och nej, nej; gammal intellektuell spis skulle tuggas om i det oändliga tills den kändes torr i munnen och förorsakade kväljningar. De som tidigare tyckt om att sträva mot höjderna, att pejla djupen och att söka och stirra in i det outforskade finge lov att sluta upp därmed ty de kunde ju gå och hitta något nytt som komme att störa enigheten. Sannerligen, detta enighetens samfund skulle icke kunna giva livet något livande moment eller någon omväxling.

Dessbättre är dock så att om någonsin människor i verklig mening gjort sig förtjänta av beteckningen utopister så är det dessa enighetsapostlar. Ty aldrig skall det bli så olyckligt att människorna så fullständigt tapppa kuraget att de mista lusten för tävlan och kamp, ärlig fysisk och ännu mindre andlig envig.

Aldrig får socialismens mål bli det att förvandla mänsklighetens andliga och intellektuella liv till en lugn ankdamm. Socialismens uppgift må vara att lära människorna begagna öppna och ärliga medel i kampen, att giva var och en sin chans, att i görligaste mån föra kampen över från vad den nu är, en brutal och skoningslös kamp om brödet till det intellektuella området, till att bli en kamp som lyfter upp och driver fram de kämpande. Utan att ständigt strida mot yttre svårigheter, utan att få tumla om med idéer och slåss med andens vapen skulle hela mänskligheten snart stanna i växten, försumpas, degeneras och dö både andligt och fysiskt.

Det vore tillräckligt om alla de som med list och lurendrejeri berövats sin fulla andel av vad de materiella behoven kräva, kunde enas om att ändra på detta så att massor av människor sluppe tryckas ned i andlig slöhet utan i stället kunde bli aktiva deltagare i den nyttiga och nödvändiga kampen för det mål som heter, en från tryckande materiella bekymmer befriad, vital och kampglad mänsklighet.

G. H—m.

Det skall gå!

Då vi syndikalister här i Norrbotten på distriktets konferens i Boden pingsten 1924, första gången diskuterade frågan om startandet av en egen tidning för den syndikalistiska rörelsen i den nordliga ändan av detta långa land var det många som sade: »Det går inte!» Nu efter halvannat år har det dock gått dithän att det första numret föreligger färdigt.

Vad månne bliva av det barnet? Jag saknar siarens förmåga att ställa något horoskop för den nyfödde, men jag är livligt övertygad om, att därest alla kamrater ta och vänder om det gamla uttrycket: Det går inte och i stället säga: Det skall gå — så kommer det också att gå.

Det är massans inrotade vana då något nytt skall skapas, att komma med det gamla vanliga: Det går inte. Om alla pionjärer både på det andliga och materiella området skulle ha lyssnat till de övrigas tvärsäkra: Det går inte, så skulle vi förmodligen än i dag befunnit oss kvar på grottemänniskornas stadie i utvecklingen.

Hur många gånger har icke arbetarne, då de startat sina tidningar, sina bibliotek, sina Folkets hus, sina folkparker m. m. fått höra olyckskorparnas skri: Det går inte. Ändock finnes det i dag hundratals företag av här uppräknade slag, som blivit en verklighet under en halv mansålder.

K a m r a t e r. Då vi nu ser våra önskningars mål förverkligat, då vår egen tidning blivit en verklighet, då gäller det framför allt att inte lyssna till profetiorna som säga: Det går inte. Må vi alla och en var vända om devisen och säga: Det skall gå! Om varje syndikalistisk kamrat, som menar allvar med sin syndikalistiska åskådning, och som vill medverka till vår rörelses framgång i Norr- och Västerbotten gör vad på honom ankommer, då skall det också gå. Då äro vi förvissade om att tidningen icke endast kommer att gå, utan även skall komma att fylla sin uppgift att erövra arbetarna i vårt lands nordligaste provinser för syndikalismen.

Hälsning.

J. V. K r a m e r.

Konferens för gruvarbetarna inom S. A. C.

Gruv- och metallindustridepartementets A. U. hade lördagen den 21 d:s inbjudit till konferens i Grängesberg, med L. S. inom gruvindustrien. Konferensen öppnades av B. Ljung, som hälsade de närvarande välkomna, och framställde frågan huruvida deltagarna godkände utskottets åtgärd, med anledning av de nu förestående löneförhandlingarna inom smågruvorna, samt de pågående striderna, kalla till extra konferens. Konferensen beslutade enhälligt att godkänna ett av utskottet framlagt förslag till dagordning.

Som ordf. valdes E. Andersson, Grängesberg, och R. Hager, Persberg. Sekr. K. Svensson, Fagersta, och A. Gustavsson, Sörvik. Referent undertecknad. Sedan övriga erforderliga val företagits beslutades att fortsätta förhandlingarna till kl. 12 m. med en kafferast under kvällens lopp, samt att fortsätta på söndagen med början kl. 10 fm.

En del beslut fattades i fråga om resefördelning och resebidrag till ekonomiskt svaga L. S. som arbeta under svåra förhållanden, inskränkt arbetstid o. d.

Härefter övergisks till konferensens huvudfråga: »Situationen inom gruvindustrien», vilken inleddes av Aronsson, Grängesberg, vilken redogjorde för, dels den allmänna situationen och därjämte den uppgörelse som träffats vid exportfälten. Debatten blev synnerligen ingående, men lugn och saklig. Ombuden från Persberg och Stripa redogjorde för dessa strider och dess läge. Ombuden från Kiruna lämnade upplysningar angående underhandlingar och uppgörelsen vid de norrländska malmfälten. Samtliga talare sökte klargöra situationen å de olika platserna, vilket gjorde att konferensen kunde få en helhetsbild av det nuvarande läget. Efter en ingående debatt, som dock ej avslutats, avbröts dagens förhandlingar kl. 12 m. En del talare voro fortfarande antecknade å talarlistan.

Förhandlingarna återupptogos kl. 10 fm. på söndagen. En del ytterligare förtydliganden över underhandlingarna och medlemsförsöken i Persbergskonflikten gjordes av Hager, Persberg. Ljung redogjorde för den organisatoriska ställningen inom industrien. Den ena talaren avlöste den andra, och frågan blev även denna dag allsidigt belyst. Den allmänna meningen var, att för hela gruvarbetarekåren var det bäst att samarbete åstadkoms mellan L. S. och Gruvindustriarbetareförbundets avdelningar, då deras styrkeförhållanden är vägande, och ingen kan anses ha möjlighet att på ett tillfredsställande sätt åstadkomma uppgörelse.

Konferensen beslutade göra ett uttalande, att tillställas Gruvindustriarbetareförbundet. Men som referenten måste avlägsna sig efter det detta föredragits och ej fått det ordagrant, kan det ej ordagrant återgivas, men var i huvudsak av följande innehåll: Konferensen anser, att på grund av att organisationerna äro i medlemstal ungefär likställda, ingendera parten borde, under de nu förestående avtalsuppgörelserna, träffa separata uppgörelser, enär ingendera parten kan känna sig bunden av en uppgörelse som de ej fått vara med och sanktionera. Därför bör ett intimt samarbete etableras mellan avdelningarna och L. S. Som läget inom industrien är tryckt och arbetsinskränkningar i stor utsträckning företagits, och då vi väl veta att arbetsgivareföreningen har ovilja att underhandla med syndikalistiskt organiserade arbetare, anse vi just inte tiden lämplig för några principstrider om underhandlingsrätten, utan vi se på hela gruvarbetarekårens bästa. Som å flera platser ett gott samarbete förut råder mellan L. S. och avdelningarna, anse vi att frågan kan lösas gemensamt, alldenstund organisationernas styrkeförhållanden äro tämligen lika. Om Gruvindustriarbetareförbundet är villigt för detta samarbete, så överlåtes åt dem att bestämma [?] tid och plats för nästa sammanträde, i och för ordnandet av denna fråga, till ett för hela gruvarbetarekåren [?] gynnsamt resultat. Därefter behandlades en del frågor i samband med de nu pågående striderna, och den föreliggande situationen och gjordes uttalanden som ledning för departementets V. U. och L. S. dels om samarbete kommer till stånd och dels om samarbete eventuellt ej kan etableras. Dessa utalanden tillställes L. S. Vidare förekom en del frågor i administrativt hänseende, beträffande ekonomiskt stöd för de stridande i Persberg och Stripa, samt förfarandet med protokollet o. s. v. Detta tillställes L. S. genom protokollet. Ett sympatiutalande gjordes för de stridande i Persberg och Stripa, och beslutades enhälligt, att ge dem det stöd de äro i behov av, för att kunna fortsätta striden till ett lyckligt slut. Deltagarna förklarade sig nöjda med konferensen, och de beslut som åstadkommits, och efter ett tack från A. U:s representant, samt av en del ombud, för inbjudan, avslöts konferensen med sång.

Denna konferens fyllde säkerligen sin uppgift, ty en del förhållanden blevo klarlagda och ombuden blevo insatta i det allmänna läget inom industrien. Det återstår att se, hur det nu kommer att utveckla sig. Men om arbetarna gå fram på en enig linje, så skall säkerligen den förestående uppgörelsen inom industrien kunna ge ett rätt så tillfredsställande resultat.

B. L.

Kiruna.

Kyrkostämma i Kiruna.

På kyrkostämma i Kiruna söndagen den 29 nov. förelågo till behandling följande ärenden:

1. Rörande elektrifiering av samhällets skolor.
2. Rörande lärarinnas till länsstyrelsen ställda besvärsskrivelse.
3. Rörande slöjdlärarnas löner.

I elektrifieringsfrågan öppnanes debatten av hr Ruthström som framhöll att han icke ville göra sig medansvarig i ett beslut om elektrifiering emedan vattenfallsstyrelsen icke kunde lämna några som helst garantier för att man skulle få begagna sig av billigare så kallad sekunda ström vilket vore enda möjligheten att göra elektrifieringen ekonomiskt fördelaktig. Talaren yrkade bifall till skolrådsminoritetens avslagsyrkande.

I fortsättningen av debatten deltogo på skolrådsmajoritetens sida hrr Renman, Henriksson, Stark, Borin, Höök och Lindén och på minoritetens eller reservanternas sida hrr Ruthström och Dalén.

Vid företagen votering beslutade stämman med 80 röster mot 69 att bifalla skolrådsreservanternas och hr Ruthströms avslagsyrkande.

Beträffande den av en av kommunens lärarinnor til' länsstyrelsen avlåtna besvärsskrivelsen beslutade stämman att vidhålla den ståndpunkt som skolrådet tidigare intagit.

Ifråga om slöjdlärararnas löner beslutades om bordläggning och återremiss.

Överläggningar i mjölkfrågan.

Norrbottens läns mjölkproducentförening och Norrbottens läns mjölkkonsumentförenings styrelser höllo söndagen den 29 november sammanträde å järnvägshotellet i Kiruna under ordförandeskap av landshövding Malm. Ändamålet med sammanträdet var att upprätta leveranskontrakt för år 1926.

Småsaker från Malmbergets horisont.

Dans och välgörenhet.

I lördags hade Gällivare jultomtar anordnat stor dansafton å teatersalongen i Gällivare. I inbjudan hette det: »kom och bidrag med din skärv för att stärka föreningens kassa till den stundande julutdelningen.»

Det föreligger ingen anledning att uttala något klander mot arrangörerna. Vi veta att fattigdomen är stor och nöden och eländet ännu större och kan den på något sätt avhjälpas, så må t. o. m. en jazzafton vara både förklarlig och försvarlig. Men vi vilja i detta sammanhang rikta en samvetsfråga till arrangörerna och även de jazzande. Hur känns det då ni vid musikens toner surrar runt på teatersalongens golv, medvetna om att ni därmed bidrager till en ny skjorta åt lille Per till julen?

Ni arrangörer, Ni försvarare av det nuvarande systemet, Ni som alltid framhåller att det nuvarande samhället är det bästa som finnes och som står att skapa, vilken blodig ironi ligger ej i hela tillställningen. Att känna med sig att en grupp av människor måste dansa, för att en liten pys skall få en skjorta eller ett par nya skor till jul, eller för att skaffa lutfisk och gröt till en hungrande familj på julkvällen. Vilket hån mot hela mänskligheten.

Ser man ut över världen skall man finna varor av alla slag, överfyllda matvarumagasin, stora lager av skor och kläder och ändå skall en del nödgas dansa för att andra skola kunna leva. Och ändå säger ni att det är det bästa samhälle som finnes. Nej, det är ett samhälle och ett system som djävulen själv skulle bygga den dag han bleve vansinnig. Men herrarna och försvararna av detta vanvettiga system, de göra anspråk på att vara kloka, förståndiga och intelligenta män och kvinnor.

Tillåt oss uttala en stilla undran över hur det kan vara med förståndet!

L. K. A. B. och kommunal arbetarepolitik.

I tidningspressen har vid flerfaldiga tillfällen påtalats att de fast anställda vid bolaget utföra en hel del privatarbeten inom samhället till stort förfång för de arbetare, som äro hänvisade till att leva uteslutande på det privatarbete, som finnes på platsen.

Men det är icke bättre med en del mindre arbeten som kommunen skall ha utfört. Reparationer av de kommunala byggnaderna, som icke äro av den omfattning att de skola utlemnas på entreprenad, utföres i regel av bolagets fast anställda yrkesarbetare. I de kommunala institutionerna sitta utan undantag arbetarerepresentanter i majoritet. Men var är klassolidariteten tillfinnandes? Endast vid varje tillfälle då det gäller att i tidningarna framställa varandra som klassförrädare kan man avläsa klassolidariteten.

I dessa arbetslöshetens och eländets tider borde dock arbetarerepresentanterna kunna tillägna sig så mycket av klassolidaritet att de icke lånade sin medverkan till att göra eländet ännu större. Faktum är att man ofta får se arbetare vid bolaget hållas på barnhemmet, kommunalhemmet eller något annat hem, sysselsatta med en del reparationer m. m. Givetvis äro som redan antytts icke arbetena av någon större omfattning, men sett mot bakgrund av den arbetslöshet som under flera år rått och ännu råder inom samhället, är det en oförlåtlig politik, som nu bedrives. Då varken bolaget eller kommunen kan förtjäna någonting på detta sakförhållande är det så mycket mer oförklarligt att saken får passera. Men det är så att då några smärre reparationer skall utföras, uppdrar den kommunala institutionen på vilken saken ankommer åt någon av bolagets tjänstemän att tillse att saken blir utförd. På så sätt komma arbetarnes representanter lättast ifrån allt besvär och all kontroll. Och bolagstjänstemannen han ringer till en bas och beordar den eller de arbetarna att fara dit eller dit och göra det eller det arbetet. Då arbetet är färdigt skriver bolaget ut en räkning, men på denna lägges viss procent som bolaget tillgodoräknar sig utöver arbetskostnaden och avsedd att täcka slitage m. m. Vid nästa sammanträde rapporterar bolagstjänstemannen att arbetet är utfört och därmed är saken klar. Men huruvida det är klok kommunalpolitik det överlåta vi åt något ljushuvud att uträkna.

Vägstyrelsens gruskörning och arbetslösheten.

Gällivare vägstyrelse har efter mycken möda lyckats att alldeles inpå samhället hitta ett nytt grustag varifrån grus nu tages i stora mängder. De arbetslösa ha, åtminstone en del, fått lite arbete nu före julen. Det enda vi ha att anmärka på är att icke gruset harpas i gropen utan en massa småsten köres fram och lägges i upplag till våren. Då skall gruset köras ut på vägar och gator, sedan går det en del folk med en kratta och krattar bort småstenen som sedan köres tillbaka till skogs.

Nog vore det fördelaktigare, då det finns så många arbetslösa, att dessa sattes i grustaget och där harpade gruset innan det köres fram på vägarna. Men kanske att vägstyrelsen resonerar som så att det blir arbete med att kratta vägarna och köra bort stenen i vår, och då det finnes lite om arbete så må man se till att det räcker så länge som möjligt.

Gruset är inte ens hälvten så bra till sin beskaffenhet som det som under en tre à fyra år förut tagits vid Linaälven. I sommar då det blir varmt och torrt, då den nu framkörda potatisjorden kommer att stå som ett enda dammoln efter vägar och gator, kommer det nog att läsas åtskilliga böner över vägstyrelsens gruspolitik. Det är endast skada att alla böner icke protokollföras så att de kunna förläggas vederbörande till påseende och begrundande.

Gruset som nu tages i den s. k. kaptensåsen blir givetvis 5 à 6 gånger billigare pr kubikmeter än det som tagits vid Linaälven, men då är det som vi redan anmärkt mycket sämre. Hade gruset fortfarande tagits vid älven hade arbetet räckt betydligt längre för de arbetslösa åkarne och även andra. Låt nu vara att gruset blir två gånger så dyrt, så hade det i alla fall varit en ren vinst. Det finns ett anslag på 25,000 kronor till arbetslöshetsunderstöd. Är det meningen att detta anslag skall delas ut till de arbetslösa, om de ligga hemma? Hade det då ej varit förståndigare att man kört grus för pengarna? När skall man egentligen bli klok på vederbörandes arbetslöshetspolitik.

Gällivare-Malmberget.

Lappsöndagen i Gällivare

bjöd i år icke på några ovanligheter. Lapparna voro sparsamt representerade, och det har blivit slut på det gamla folknöjet, som kännetecknade lapphelgerna för en 25 à 30 år sedan.

Vad som bibehöll traditionerna var kylan. På kvällen var det över trettio grader i Gällivare, en rätt så ovanlig företeelse då det icke finns mer än högst 4 tums djup snö.

Fackliga enhetsfronten

diskuterades i söndags å möte i Malmberget. Som inledningstalare stodo Berg från L. O. och Kramer från S. A. C. Att frågan ej har så stor aktualitet kunde man sluta sig till genom publikens fåtalighet, endast ett 50-tal hade mött upp. Vi avstå från att referera talarna ty det var de gamla argumenten från båda hållen. Vad vi däremot med nöje noterar är att debatten var lidelsefri och hölls på et högre plan än vad som brukar vara fallet då de olika åskådningarna drabba samman.

Det gjordes dock från alla håll ett uttalande som vi låta gå vidare. Det betonades att skall något kunna göras för att utjämna klyftan så måste det ske genom att i första hand de båda huvudorganisationernas ledningar sammanträda för att söka framlägga en plan på ett samgående. En konferens sammankallande med representanter från de olika åsiktsriktningarna kommer givetvis endast att bli en i stort anlagd utskällningsapparat, som ingen av de båda riktningarna har någon nytta av.

Lotsbåt och besättning i djupet.

Stockholm 29. (TT). Till Sv. D. meddelas från Haag: En holländsk lotsbåt har gått till botten i Nordsjön under den i torsdags rådande stormen. Hela besättningen, 13 man, omkom.

Stick och stötar

NORRLANDSFOLKET.

Kargt och kärvt är folket upp i norden.
Krusar inte, skräder sällan orden.
Slåss och kämpar hårt för magra födan —
men får sällan riklig lön för mödan.

Mesta lönen tages utav andra —
bolagsmännen, i vars fickor vandra
vinsterna av andras svett och möda
undra då att slavarna bli »röda»!

Norrlandsfolket var ej skapt att slava,
sig i gruvor dygnet om begrava,
eller frysa uti unkna kojor,
bundna uti bolagsväldets bojor.

Men, en gång det blir väl bättre tider
efter många hårda bittra strider.
Då förtrycket kastats överända
och på slaveriet tar en ända.

Då ej längre någon blir utsugen —
ingen fattig sate mörk i hugen.
Finns ej mera slavar och slavinnor
Alla äro fria — män och kvinnor.

Freddy.

En professor som pratar strunt.

En professor har varit ute och talat. Hans nafn är Fehr och hans tal gick ut på att söka uppmjuka umgängesformerna mellan oss människor och särskilt då mellan de av oss som tituleras arbetsköpare eller arbetare. Professorn, som tydligen är en gemytlig prick, tycker att dessa två läger gå omkring och se alltför otillgängliga och tillknäppta ut. Han vänder sig till höger och vänster, gör uppmuntrande, inbjudande och vädjande miner och vill presentera oss för varandra, vill att vi skall börja fraternisera och umgås mera familjärt och förtroligt, att vi skall försöka blunda för varandras fel och brister och i stället se de goda sidorna samt att vi ändå i alla fall äro beroende av varandra.

Professorn tycker att ingendera av de två parterna har någonting att vara så stolt över, ingenting som motiverar att man på det nu vanliga sättet går omkring och sätter näsan i vädret. När de socialistiska arbetarnas förtroendemän oförbehållsamt erkänna att socialismen icke är ett mål utan endast en arbetshypotes och när kapitalisterna väl inte längre kunna blunda för att de på visst sätt äro beroende av arbetarna, så tycker professorn att det borde kunna gå att samsas.

Ja, professorn är lycklig han ty han tror sig naturligtvis tillhöra den mycket omtalade och berömda, alltid medlande och med mer eller mindre klippska kompromissförslag alltid havande tredje parten, de så kallade opartiska. Hade han icke haft denna tro, skulle han säkert icke känt sig kallad till denna hopplösa mission. Ty att den är hopplös det inser, om inte professorn själv, så dock många bland de bakom medlingsmästaren fylkade själsfränderna. Dagens Nyheter till exempel inser det tydligen, ehuru den ändå inte kan låta bli att hota med någon sorts andlig bakstålla för de av arbetsköparnas språkrör som i ungdomlig yra smädat mästaren och kallat honom en verklighetsfrämmande poet. Otack är ju merendels världens lön och det får nog också professor Fehr besanna.

I splendid isolation har han setat på sin studerkammare. Endast då och då har han haft tid att låna sitt öra åt det monotona stridsbullret därute i världen. Endast då han märkt någon häftig stegring i detta buller har han ryckt till och lyssnat mera uppmärksamt en stund. Under den sista tiden torde det emellertid ha varit så att den lärde tyckt sig förmärka ett mer än vanligt ihärdigt gnisslande som trots studerkammarens tjocka väggar blivit till en öronpina för honom, han har måst skjuta det han hade för händer åt sidan och har antagligen helt och odelat ägnat hela sin uppmärksamhet åt att lyssna till och analysera missljuden ute i den larmande världen.

Och så en vacker dag tyckte sig herr professorn ha lyssnat nog. Han trädde ut ur sin studerkammares dunkel och besteg med tankediger panna den tribun som beskäftiga lärjungar rest för mästaren redan då det försports att han var lyhörd för bullret i tiden. Menigheten stod i spänning och väntade att få höra något nytt och epokgörande. Döm om deras förvåning och besvikelse då de från mästarens mun fingo till livs en ordrik utläggning av den gamla texten: »Bröder, kivens icke med varandra på vägen»! Och till på köpet var inte heller själva textutläggningen på något vis ny eller orginell. Nej då, det var i stort sett ett omtuggande av gamla meningslösa argument.

Undra sedan inte på att mästaren blir begabbad och kallad en naiv och verklighetsfrämmande poet.

Professorn misslyckades liksom alla de före honom som predikat samförstånd mellan utsugare och utsugna ha misslyckats och liksom alla hans efterföljare, vilka tro sig kunna få de bestulna att skaka hand med de som bestulit dem, skola misslyckas.

Man vet egentligen inte om man skall vara arg på professorn därför att han är en illistig stofil eller om man skall tycka synd om honom därför att han i själ och hjärta är ett oskyldigt litet barn, ytterligheterna beröra ju som bekant ofta varandra.

Kanske ändå när allt kommer omkring att det är synd om professorn.

H—m.

—o—

Löständer köpas.

Som av annons i dagens nummer framgår besökes Kiruna f. n. av en uppköpare av löständer, hr Vahlgren, en av de främste och äldsta inom branschen. Det är de stift på vilka tänderna äro fästa som hr V. vill åt, och alla som ha några avlagda löständer, äro välkomna för att göra affärer.

Nytt provisorium?

Kommerskollegium vill prolongera arbetstidslagen.

Stockholm, tisdag.

(TT) Kommersekollegium hemställer ho sregeringen att riksdagen måtte föreläggas förslag till förlängd provisorisk lag om arbetstidens begränsning i huvudsaklig överensstämmelse med nu gällande lag och avsedd att gälla tills vidare t. o. m. den 31 dec. 1929.

Italiensk fascistorganisation i Stockholm.

Bildad för några månader sedan på initiativ av Italiens minister i Sverge.

Stockholm, måndag.

(TT) Med anledning av att ett par svenska tidningar förklarat den vid en helt nyligen hållen kongress av italienska fascister i utlandet representerade Stockholm Fascist vara en mystifikation, har Aftonbladets Romkorrespondent vänt sig till generalsekretariatet i Rom som därvid upplyste att en sådan verkligen eisterade och att den bildats för ett par månader sedan, på initiativ av Italiens minister i Sverge. Italienska delegationen har bekräftat meddelandets riktighet och framhåller att föreningar av detta slag bildas i alla länder, men äro av rent italiensk karaktär och blanda sig icke på det minsta sätt i respektive staters inre angelägenheter.

Järnbrukens sammanslagningsplaner.

Generaldirektör Fryxell uttalar sig om förhandlingarna.

Stockholm, måndag.

(TT) Rörande de mycket omtalade sammmanslagningsförhandlingarna mellan en del mellansvenska järnbruk har generaldirektör Axel Fryxell som i egenskap av opartisk ordförande varit i tillfälle att följa de förhandlingar och utredningar varpå sammanslagningstanken grundar sig, uttalar sig för en TT:s medarbetare. I juni 1924 sammanträdde representanter för ett trettiotal järnbruk varvid beslöts att undersöka möjligheterna av att sammanföra et antal bruk till en ekonomisk enhet. Till en början skulle utredningen avse följande åtta bruk: Fagersta, Kloster, Forsbacka, Horndal, Skebo, Kolsva, Smedjebacken och Vikmanshyttan. Vad man vill vinna med sammanslutningen angåvo de initiativtagande bruksceferna vara minskade tillverkningskostnader samt besparingar och vinster i försäljningshänseende. Den utförda utredningen har tydligt givit vid handen att de förhoppningar som ställts på en sådan sammanslutning otvivelaktigt vore möjliga att realisera. De intresserade parterna ha varit dels aktieägarna och dels de förlagsgivande bankerna. Bland aktieägarna finnes som bekant också staten genom Kreditkassan. Den omständigheten att staten också har delägarskap i ett par av bruken och att detta skulle rent av förhindra deras rationella utnyttjande och deras anordnande i en och för sig önskvärd organisation, torde vara uteslutet.

De försvunna Bremö-lotsarna.

Sundsvall 29. (TT). Sökandet efter de försvunna Bremö-lotsarna har i dag fortsatt. Vid 8-tiden i morse gingo ångarna Laine och Galtström, bemannade med frivilliga manskap, ut till havsbandet. I mörkningen kommo ångarna tillbaka till staden. Inga som helst spår efter de försvunna hade emellertid påträffats, trots att så gott som hela kuststräckan mellan Rödön och Galtström noga genomsökts. Lotsångaren Gefle, löjtnant Magnusson, väntas till Sundsvall, och undersökning kommer därvid att verkställas rörande olyckan.

Frälsningssoldater på äventyr.

En bilfärd som slutade olyckligt.

Gävle, måndag.

(TT) En sammanstötning mellan en bil och ett tåg inträffade, enligt Hälsinglands Folkblad, på söndagskvällen vid järnvägsövergången i Bergvik i närheten av Bergviks kraftstation. I bilen befann sig en musikkår på sju personer tillhörande frälsningsarmén. Då bilen anlände till järnvägsövergången voro bommarna fällda men de lyftes åter upp och chauffören trodde att banan var klar och körde in på spåret. I samma ögonblick kom tåget rusande och bilen kastades av loket åt sidan och blev liggande upp och nedvänd invid spåret. En av passagerarna fick ena armen bruten men de övriga lyckades undkomma utan nämnvärda skador. Bilen blev fullständigt ramponerad.

Tyska regeringen avgår.

Locarnopakten godkänd, Luther drar sig tillbaka.

LUTHER,
avgående regeringens chef.

Stockholm, måndag.

(TT). Dagens Nyheters Berlinerkorrespondent telegraferar att tyska regeringen efter undertecknandet av Locarnopakten inlämnat sin avskedsansökan.

Konflikten vid Sandvikens sulfatbyggnad.

Arbetarna antaga, arbetsgivarna förkasta medlingsförslaget.

Hernösand, måndag.

(TT) På förlikningsmannens, J. P. Johansson i Östersund, framlagda medlingsförslaget i konflikten vid Sandvikens sulfatbyggnad har på söndagen parternas svar avlämnats, enligt vad Västernorrlands Allehanda erfarit, och har därvid förslaget antagits av arbetarparten under det att arbetsgivarna avslagit detsamma.

Bilolycka i Stockholm.

Trettioårig kvinna överkörd och dödad.

Stockholm, måndag.

(TT). Natten mot måndagen blev en ännu okänd kvinna överkörd och dödad av en bil vid Slussen. I samma ögonblick som chauffören skulle köra uppför Slottsbacken kom damen springande över gatan från spårvagnen. Chauffören hann ej stanna, utan bilens stänkskärm träffade henne och kastade henne under bilen varvid huvudet överkördes. Döden torde ha varit ögonblicklig. Den dödade har sedermera befunnits vara ett 30-årigt handelsbiträde, men poljsen vägrar, enligt önskningar som uttalats av den dödas anhöriga, att uppgiva hennes namn.

Cyklon härjar flygläger i Marocko.

Paris, måndag. (TT). Till tidningarna meddelas från Capablanca att en ytterst våldsam cyklon härjat flygmaskinsparken i legionärernas flygläger i Fez. Tre soldater omkommo under cyklonen och ett 20-tal skadades. Skadorna uppskattas till flera miljoner francs.

Dödsolycka under skidåkning.

Falun, måndag. (TT) En egendomlig dödsolycka inträffade på söndagen utanför Falun. En sjuttonårig yngling Bernhard Norgren son till en arbetare i Falun råkade under skidåkning utför en backe falla omkull och slå ena sidan så våldsamt i marken att han på natten avled å Falu lasarett.

Gripsholm anländ till Newyork.

Göteborg, tisdag. (TT). Svenska Amerikalinjens ångare Gripsholm har enligt telegram från Newyork anlänt dit vid 5-tiden på måndagsmorgonen.

Luleå Fackliga . . .

(Forts. fr. sid. 1.)

na grova beskyllning är fullständigt grundlös. Det finns inte ett uns av sanningshalt i densamma». Uttalandet, i vilket lämnas en framställning av de mellanhavande Norrskensflammans redaktion haft med de i konflikten inveckade personerna, slutar med en uppmaning till Norrländska Soc.-Dem. »att sluta upp med sin för den fackliga rörelsen i Norrbotten skadliga verksamhet» och om icke denna uppmaning vinner efterföljd, kommer Luleå fackliga samorganisation att vidtaga andra åtgärder och nödiga mått och steg i syfte att få slut på N. S. D:s mot den fackliga rörelsen skadliga undermineringsarbete».

Vid framställd proposition antog mötet detta uttalande.

Från kommunistiskt håll hade föreslagits att en undersökningskommitté eller jury skulle tillsättas med uppdrag att undersöka huruvida de påståenden voro riktiga som gjorts att bland de ifrågavarande blockadbrytarna även befunno sig medlemmar dels av Hundsjö—Åskogens kommunistiska ungdomsklubb, dels av S. S. F. F:s avdelning 40 i Åskogen. Förslaget bifölls av mötet och de närvarande ledamöterna av L. S. styrelse förklarade sig icke ha något att invända mot detsamma. Enligt förslaget skall juryn bestå av tre ledamöter utsedda av Fackliga samorganisationen samt tre av L. S. utsedda vilka sedan gemensamt utse en sjunde ledamot vilken skall fungera som ordförande.

Sedan dessa ärenden undanstökats, upptog mötet på förslag från en medlem av Transportarbetareförbundets avdelning de av Holmkvist mot avdelningen framkastade beskyllningarna för osolidariskt uppträdande under en del arbetskonflikter som utkämpats de senaste åren. Med hänsyn till mötets sammansättning och den stämning som var förhärskande, bör ju icke utgången av debatten förvåna. Resultatet blev nämligen att mötet beslutade uttala sin förkastelsedom över beskyllningarna mot avdelningen ifråga, »och betrakta denna såväl som alla andra anslutna avdelningar, som äro anslutna till Luleå fackliga samorganisation, anmärkningsfria i alla avseenden». Däremot stämplades Holmkvist såsom blockadbrytare enär mötet fann det ådagalagt att han under år 1923 uppträtt som arbetsvillig och icke sedermera erhållit vederbörlig avbön därför. I samma veva uttalade samorganisationen en protest mot Luleå L. S. nuvarande ledning som givit uppphov till en mångfald av de stridigheter som på sista tiden uppstått mellan organisationerna och fackligt organiserade arbetare och samorganisationen hemställde till »kamraterna i Luleå L. S. att avlägsna sådana individer som Gustav Holmkvist från ledningen och att utse ny sådan.»

Vi ha liksom på känn att de på mötet avhandlade angelägenheterna icke äro utagerade i och med de gjorda uttalandena. Beträffande den fråga vilken under den hetsiga fejden framstått som den nära nog väsentligaste — huruvida Emil Andersson fällt det omtalade yttrandet till arbetsköparen eller ej — har man ej annat än respektive parters utsagor att hålla sig till. Andersson förnekar bestämt att han yttrat de ord hans vedersakare vilja lägga i hans mun, men å andra sidan vidhåller den ifrågavarande arbetsköparen sitt påstående att Anderssons ord om L. S. föllo så som han uppgivit. Här står påstående mot påstående och någon absolut visshet om vad som är sant och riktigt, torde icke stå att erhålla. I den av mötet antagna resolutionen säges att de råd Andersson gav Hansén gick ut på följande: »Använd organiserad arbetskraft och gör upp med den fackorganisation edra eventuella arbetare tillhör och till de priser de begär. Ni har intet annat val.»

Det var kontentan av samtalet. Yttrandet är vagt och oklart. Linderot däremot har givit rent besked vid ett tillfälle då tvenne arbetsvilliga hos honom förhörde sig i saken. L. framhöll, heter det i uttalandet, »med skärpa att de hade att rätta sig efter registret och Luleå L. S. alldenstund arbetsplatsen låg inom dess verksamhetsområde.» Hade Andersson yttrat sig i samma klara ordalag, skule ett missförstånd icke gärna kunna ha uppstått.

Att det sedan funnits kommunister bland blockadbrytarna torde vara fastslaget. Det lär f. ö. ha varit dessa som lade av jobbet för några dagar och foro hem och bildade S. S. F. F.-avdelningen i Åskogen, varefter de reste tillbaka till Luleå och återupptogo sitt blockadbryteri. Vem som intalat dem att bilda en S. S. F. F.-avdelning är icke utrönt, men tillvägagångssättet är ingalunda nytt. Det är icke första gången blockadbrytare tillgripit den utvägen när det gällt att bryta syndikalisternas strider.

Vad det slutligen angår den »av mötet utfärdade prickningen mot Holmkvist, så inskränka vi oss att säga att den av allt att döma tillkom på ett ganska lättvindigt sätt. Från L. S. sida skall det nu igångsättas en ordentlig utredning i de arbetskonflikter i vilka transportarbetareförbundet klandrats för sin hållning och när den föreligger färdig torde det komma att visa sig, att den mot Holmkvist utfärdade prickningen saknar allt fog, och att de egentliga syndabockarna äro att söka bland dem som nu uppträdde som anklagare och domare.

Holmkvist är visserligen en nagel i ögat på vissa håll, men därför skall ingen inbilla sig att vilka medel som helst äro tillåtna när det gäller att komma honom till livs.

Dansk storbedragare häktad i Stockholm.

Har förfalskat växlar och lyckats utfå stora belopp.

Stockholm, måndag.

(TT) Den av danska polisen efterlyste Richter har anhållits i Stockholm. Han har enligt efterlysningen gjort sig skyldig till bedrägeri, genom växelförfalskning och bedrägeri tillskansat sig ett belopp av 20,000 danska kronor, och på en växel 2,000 svenska kronor. Richter samt en kvinna Johanne Christensen, vilken också omnämnts i danska polisens efterlysningar, ha anhållits i ett hus vid Artillerigatan. Vid förhör erkände Richter att han förfalskat växlar till avsevärda belopp. Dessa växlar ha ingivits i ett par banker i Hilleröd i Danmark. Kvinnan har vid polisförhör förklarat att hon varit okunnig om Richters brottsliga handlingar. Hon har emellertid erkänt att hon bekommit en del kläder av Richter.

Dramat i Säfsnäs.

Falun, måndag. (TT) Läkarundersökning har nu verkställts å den vid Säfsnäsbranden innebrända hushållerskan Karolina Janssons lik. Undersökningen har blivit fullständigt negativ då det på grund av kroppens förbrända tillstånd varit omöjligt att konstatera om hon eventuellt varit utsatt för våld.

Belgiska gruvarbetarekongressen.

Bryssel, måndag. (TT) Gruvarbetarekongressen har förkastat gruvägarnes förslag till överenskommelse.

Inlandsbanan: när blir . .

(Forts. fr. sid. 1.)

säkerhet för sig i form av ökade transportmöjligheter och kulturell utveckling.

Nåja, detta är frågor som den s. k. sakkunskapen får diskutera, men ett faktum är att om Inlandsbanan gjordes färdig skulle det nog öppnas åtskilliga möjligheter för skogsbygden i de trakter där den drages fram. Om banan fortsätter från Sorsele antingen till Kasker eller ned till Avaviken, sedan drages ned till Arvidsjaur, har den där nått sammanknytning med Jörn—Arvidsjaur. För att sammanknyta den s. k. Inlandsbanan så fortsätter man från Arvidsjaur så att man kommer i näraberöring med byarna Auktsjaur, Tjappsåive, Muoskosel, Suddesjaur, Brännudden och fortsätter därifrån över till sjön Gäkna där man övergår Piteälven antingen vid älvens utfall ur sjön eller ock 6 km. längre ned i närheten av byn Akkajaur, för att därifrån fortsätta till Jokkmokk.

Jag har ingen anledning att förgripa mig på den s. k. sakkunskapens utstakade riktlinjer, men då jag färdats fram och åter åtskilliga gånger genom de marker och till de platser jag här uppräknat, vågar jag utan överdrift påstå att jag känner terrängen lika bra, om ej bättre, än sakkunskapen. Om banan tar denna sträckning kommer den att gå genom den befolkade bygd som finnes mellan Skellefteå- och Piteåälvarna. Den kommer dessutom att skära väldiga skogsområden, som nu ligga utom rimligt räckhåll för flottleder och transportvägar.

Det väldiga myrkomplex, som sträcker sig från Vaikijaur vid lilla Luleälven nästan ända fram till Ligga vid stora Luleälven, en myr på nära två mils längd, som banan löper igenom, skulle givetvis kunna bli något för sakkunskapen att experimentera med, men den skulle på samma gång kunna lämna hem och försörjning åt minst ett 100-tal nya jordbrukare eller kolonister, under förutsättning att vederbörande sakkunniga menar allvar med Norrbottens kolonisering.

Arbetslösheten ökar oupphörligt och några större avlopp för densamma finnes icke. Att i fortsättningen bygga på en vidare utveckling av industrin och på den vägen skaffa sysselsättning åt arbetarna, torde ingen med de ekonomiska förhållandena förtrogen person ens ifrågasätta. Europa har blivit en verkstad och varje land söker med alla medel skaffa marknad för sitt produktionsöverskott. Under tiden sitta kommittéer och sakkunniga och utreda huruvida det förefinnes behov av att en järnväg drages hit eller dit. Om den skall påbörjas 1926 eller 1930. Men ju längre tid utredningen tar, ju längre har kommitterade arbete och inkomst. Att de arbetslösa, som utredningen i stort gäller, fortfarande äro och förblir arbetslösa, det är ett problem som sakkunskapen ej fått sig ålagt att lösa.

J. W. Kramer.

Biograferna.

Teater-Biografen.
(Folkets Hus)

visar i kväll och i morgon »Cyrano de Bergerac» efter Edmond Rostands odödliga komedi. Filmen har fått de amplaste lovord av Stockholms-pressen. Alla älskare av verklig filmkonst böra icke underlåta att se denna film.

Röda Kvarn.

Sista dagen: »Det stora ögonblicket». I morgon premiär å »Den glädjelösa gatan» med Greta Garbo och Einar Hanson i huvudrollen.

Dödsstraffet i U. S. A.

(Forts. från 1:sta sid.)

såg ut att vara fullständigt utmattad och betedde sig som om han icke riktigt visste vad det var fråga om. Uppriktigt talat: jag tror heller icke att han i detta ögonblick visste det...

Fångvaktarna började nu surra fast honom i stolen. Jag såg på hans ansikte. Himmel! — aldrig skall jag glömma denna bråkdel av en sekund, levde jag så i miljoner år. Vittnenas stolar voro placerade mitt framför fången, knappt fyra meter från det elektriska mordverktyget, och jag hade min plats rakt framför honom. Inte en rörelse, inte det minsta ansiktsuttryck hos honom kunde jag undgå att iakttaga. Ansiktets uttryck var ohyggligt. Det vittnade om att fångens tankeförmåga förlamats, att han alltså redan var själsligt död, liksom han inom några minuter även skulle vara lekamligt död.

En präst stod vid hans vänstra sida och läste ur ett kapitel i något av evangelierna. En representant för den kristna religionen som assistent när det gällde att taga en människas liv... Här stodo andra människor, representanter för samhället och verkställare av dess vilja och lagliga domslut och träffade kallblodigt de sista förberedelserna till ett mord, ett lagligt mord, i enlighet med samhällets givna föreskrifter. Ty den som här skulle mördas hade också mördat och det står skrivet, att den som utgjuter blod, hans blod skall också utgjutet varda...

Jag satt och tänkte på det femte budet. Gällde det blott för den enskilde? Under tiden var fångvaktaren sysselsatt med att binda fast den olyckliges kropp i stolen. När det var gjort, fästes elektroderna vid hans hud. På golvet invid stolen låg en elektrisk kabel som ledde bort till den på väggen befintliga apparaten. Kabelns ände stacks in i ett slags mössa som därpå sattes på den dödsdömdes huvud. Därpå band man en svart mask för ansiktet på honom. Den räckte jämt ned till munnen och man kunde endast skönja läpparna, vilka lyste med en spökaktigt blek färg. En obeskrivligt hemsk tystnad härskade i rummet. Sekunderna, blevo till minuter och minuterna förefföllo oss såsom timmar. Det var fruktansvärt. Den tjänstgörande mördaren som skulle sköta apparaten kom fram med en av vatten drypande svamp och placerade den under mössan på offrets huvud. Vartill skulle den tjäna? Jo, tack vare denna svamp blir offret levande kokt då strömmen släppes på. Något annat ändamål tjänar den icke...

Emilettas ben skakade där han satt. Hans händer vilade på stolens sidostöd. Ibland rörde han dem upp och ned så långt remmarna tillåto, precis så som sinnessjuka stundom göra. Prästen trädde nu fram och började med bradskande stämma bedja en sista bön. En av läkarna fingrade på ett slags klocka, vars tickande föreföll mig ljuda som hammarslag genom rummet. Tick, tick, tick, — och under den svarta masken grinade den dödsdömdes förvridna ansikte. Sa gav läkaren ett tecken till bödeln borta vid apparaten. Denne gjorde en armrörelse — strömmen släpptes på...

Det som nu följde kan ingen penna skildra. Offret i stolen kröker krampaktigt sina fingrar. Men remmarna äro solida. Ådrorna på hans kropp svälla onaturligt och det förefaller som om de skulle brista. Kroppen ristar i stolen och svetten strömmar bokstavligen ur hudens alla porer. Den elektriska strömmen bringar bokstavligen denna fördömda människas inre i kokning och det susande ljud som strömmen alstrar förefaller mig likna det som uppstår då ett stycke kött stekes i en överhettad ugn.

Det fräste, knastrade och susade, 2000 volt, nio ampére, ilade genom offrets arma kropp. Hjärtat förlamades, nervsystemet brändes sönder, elektriciteten åstadkom vad man på medicinskt språk kallar hämolys, en fullständig förstöring av blodkärlen.

Jag satt skräckslagen i min stol. En våg av upphetsning steg upp i mitt inre och jag skulle ha velat med mina lungors fulla kraft skrika: Sluta! I guds namn sluta upp med tortyren, ni kokar ju människan levande! En feberaktig avsky kom mig att våldsamt skälva. Hur lång tid hade det gräsliga skådespelet varat? Jag visste icke, men nu efteråt tror jag icke det räckte längre än en halv minut. Strömmen slogs ifrån och när suset av densamma dog bort, drog jag ett djupt andetag av lättnad. Ett av de invid mig sittande vittnena hackade tänder och sluddrade fram: »Jesus, det är förfärligt!» En annan bakom mig föll i vanmakt, en tredje började kräkas...

Tvenne fångvaktare gingo till stolen och löste remmarna. En av dem tog en handduk och torkade svetten av Emilettas bröst och fradgan frå nhans läppar. Läkaren tog sig nervöst om strupen och satte därpa stetoskopet till hans bröst och lyssnade. Hjärtat slog ännu. det antager jag åtminstone, ty bödlarna surrade ännu en gang fast remmarna varefter läkaren gav ett tecken till mannen vid apparaten. Mördaren släppte ånyo pa strömmen och i samma ögonblick ryckte fången till i stolen och det föreföll som om han gjorde en övermänsklig kraftansträngning att resa sig. Kroppen skakade starkare än första gången och föreföll så gott som ledlös. Första gången var den ännu stram, men nu kom det fysiska sammanbrottet. Fasansfulla sekunder... Jag trodde remmarna skulle brista under de krampaktiga ryckningarna, stolen skakade under den olyckliga, som ända in i det sista gjorde fumlande försök att resa sig. Ånga steg upp från hans huvud på vilket den vattendränkta svampen var fastsatt. De bara delarna av hans kropp började skifta i en svårt eller blaaktig färg. Munnen förvreds och mellan läpparna trängde skummet fram. Aldrig har jag skadat något gruvligare, något så fruktansvärt som detta.

Stömmen susade ännu en tjugu sekunder, kanske längre. Så gav läkaren åter ett tecken. Mannen vid väggen slog ifrån, vaktarna löste remmarna och läkaren satte stetoskopet ännu en gång till kroppen. Efter en minuts förlopp vände han sig och med ansiktet mot vittnena sade han med fullkomligt likgiltig stämma: »Jag förklarar denna man för död». Vaktarna löste de återstående remmarna som ännu fasthöllo den döde i stolen. Bödeln vid väggen trädde fram och lyfte den egendomliga huvudbonaden av liket. När han avlägsnade masken som dolt ansiktet — min gud vilken förskräcklig anblick!

Vore jag också en språkets ypperste mästare, jag skulle ändå icke kunna i ord skildra vad jag såg. Jag måste överlåta åt läsaren att i sin inbillning söka skapa sig en bild av det hela. Överallt skönjdes spåren av den hemska dödskamp som Emiletta utkämpat. Jag har sett många människor dö, många under de svåraste plågor. Men det jag nu såg övergick allt. Halsådrorna voro uppsvällda och tjocka som rep, muskler och senor hade formligen knutit sig om varandra i den dödes kropp. Strupen var svullen till oigenkännlighet och på bägge sidor av densammma funnos brännsår. Huvudet föll slappt ned på västra skuldran, tungan hängde utanför munnen ur vilken en svart blodström vällde ned på bröstet. Troligen hade han bitit sönder tungan första gången strömmen släpptes på. Kroppstemperaturen uppgick till den fruktansvärda siffran 137 grader Fahrenheit (53 Celcius.)

John Rys återstod. Det var en pojke på nitton år. Framför honom skred en präst med långsamma steg. »Jag är uppståndelsen och livet», mumlade han med bruten röst. Rys såg med fasta ögon på de församlade. I handen höll han ett litet krusifix av trä, en liten torvtig sak som en medfånge förmodligen stuckit till honom innan han anträdde sin sista vandring. Krusifixet, symbolen på kärlek och förlåtelse... I denna värld hade han troligen icke funnit mycket av kärlek, ej heller förlåtelse. Vaktaren förde honom fram till stolen och han satte sig villigt ned i den. Sin ungdom till trots gav intrycket av en som kämpat ut, en som blivit övervunnen i den hårda kampen med det obarmhärtiga livet...

Plötsligt syntes han gripen av ångest. Långsamt fylldes hans ögon med tårar, vilka banade sig väg ned under den hemska huvudbonad som man tryckt ned på hans huvud. Jag såg hur läpparna darrade, troligen bad han en bön. Doktorns klocka tickade med hammarslag. Han gav ett tecken och åter ilade den dödsbringande strömmen genom en människokropp. Rys vred sig konvulsivisk. Så med ens hörde man prästens stämma som överröstade den elektriska strömmens hemska susande: »Guds moder, bed för honom, guds moder bed...». Under tjugu sekunder steg en sky av ånga från huvudet på den olycklige, strömmen förbrände hans inre och rummet fylldes av lukten f ånbränt kött. Jag kände ett obeskrivligt äckel, fick plågsamma kväljningar och slöt ögonen...

»Jag förklarar denna man för död». Det var doktorns kalla, likgiltiga röst som väckte mig ur bedövningen.

Interiörer från Sandträsk.

Sandträsk är en av Norrbottens [illegible] platser. [illegible] därför, att där [illegible] av Norrbottens bästa tuberkulossanatorier och en av de mest beryktade [illegible], men mera därför att den [illegible] kolonisten bor här och [illegible] föreningar på sin [illegible] därför, att arbetarna [illegible] av att organisera [illegible] kampen mot förtryckarna, mött o[illegible] och misstro.

Den [illegible] bland arbetarna-kolonisterna har nog varit svälten, det vet den som har kolonisternas vedermödor under den gångna tiden i minne. Dessa vedermödor äro ju redan tidigare bekantgjorda genom pressen och på sista tiden har ju även tidningen »Sunt Förnuft» [illegible] kolonisterna en viss uppgörelse.

Kanske Fabian Månssons yttrande, att [illegible] sunt bondförnuft uppväger tusen kilo sakkunskap, nu som alltid, besannas.

Syftet med detta opus är att titta litet närmare på kolonisternas kamp för dagen. Om denna kamp kan man säga att den pågår på bred front, eller rättare sagt, på många fronter.

Den första fronten är den mot de mycket klent utbildade tjänstemännen vid skogsstaten. Dessa äro, som läsaren vet trevliga att ta's med, och vår kampfront mot dessa är tämligen svag på grund av att styrkorna fördelas även på ett par andra fronter. Kanske det är bristande strategi hos oss, hur som helst så måste vi erkänna faktum, hur bittert det än känns. På den andra fronten ha vi svartfötterna. Vi har dock goda utsikter till att få striden på denna front avvecklad i en snar framtid, om icke alla tecken slår fel.

På den tredje fronten som är den farligaste stå som motståndare en hord av anställsamma fjäskare, människor som med motboken eller hembränt som medel söka ställa sig in hos arbetsköparnas drängar. Att dessa figurer stå utanför arbetarnas kamporganisationer är självklart. Kanske har någon gång i tiden en del av dem varit med men de ha naturligtvis aldrig gjort sig klara över varför de då voro organiserade, de förstå icke de organiserade arbetarnas strävanden. De ha nu stöd hos platsens »societet» och de s. k. troende vilka senare uppbygga dem med lämpliga textuldrag av vilka det framgår att det är en styggelse för gud när människorna själva söka skipa eller skaffa sig rättvisa ty detta är enligt deras mening något som vi människor skola överlämna åt samma gud att sköta om.

Vi organiserade arbetare vänta ingen frälsning från ovan och kunna icke gärna göra det då vi se oss omkring och se hur vi ha det ställt. Vi äro nu och få troligen hela vintern vara utan arbete. Vi få väl i vinter leva på oset från det magra fläsk som stekes i järnvägspersonalens bostäder. Det blir ju fet kost, eller hur?

Cerberus.

Johan Falkberget.

Träldom.

(FIMBULVINTER)

Det är en söndag i september och luften är så klart söndagsljus. Och det är ända ute vid havet på en väderhård och vintrig kust.

Tengel Jättesti stod i ingången till kyrkan. Höstsolen brände röd i de små bukiga fönsterglasen. Hög och välvuxen stod han med en vadmalströja slängd över armen. Allmogen skred långsamt ut ur kyrkan i stora tjärsmorda skor. Han lutade lite på huvudet och såg försagd ut. Här kom så mycket västlandsfolk förbi.

Orgeln tonade dämpat och avlägset i den fuktiga, stenkalla skymningen.

Och klockorna ringde i tornet — de gick med en sådan halvtung klang, de ärgiga klockorna här ute. I stormiga vinternätter, när snöyra och oväder stod i ett enda tjut in genom torngluggen, ringde stormen själv i klockorna. Men när kyrkoklockorna klang i oväder och mörker vid nattetid, då jordades människor till vila på havets botten. Och strandsittarna lågo bleka och med dödens skrämsel i sina hjärtan och lysssnade.

O, Herre! se i nåden ned till alla som strida dödens bittra strid —

I dag ringde klockorna för grändens gamle smed, Simen Deniel.

— Han är icke lätt att få i jorden, sade Hans Aasen och det var ovettiga ord i Hans Aasens mun. Han hade på sin tid lärt hantverket av Simen Daniel. Nu vandrade Hans Aasen mörk och vinglig i sinn och skinn i salig Simen Daniels fotspår från gård till gård och smidde ungefär vad det behövdes här vid stranden.

Allmogen fortfor att skrida förbi. Tengel blev otålig. Äntligen kom hon — långt bakom i leden.

Hon blev honom varse och stannade. Och hon blev stående mitt i solskenet, från fönstret. Hon var så förgjort ung och vacker i den bleka solen.

Han satte hatten på.

— I kväll, Randi... när solen går ned.

Mer fick han icke sagt. Hon var yngsta dottern till länsman Jörgen Wågen. Länsmannen gick strax före henne, och samman med honom storflåaren Ola Träet.

Hon bara nickade och log. Tengel blev stående kvar på kyrkotrappan. Klockorna ringde länge och tungt. Strandsittarna gingo böjda och ödmjuka i sina hjärtan. De grundade allvarligt på den text prästen hade utlagt från predikstolen i dag. Han hade talat om den orättfångna mammon... hur det var farligt att tjäna den. Hur den utslätade gudsbilden ur människornas hjärta.

Å—å—, stora syndare voro de. Och mera synd måste de väl beblanda sig med och ta på sig, om de skulle någorledes kunna slå sig igenom denna jordiska jämmerdal. Å—å—, en syndfull strandsittare kan sucka så djupt. Han kan sucka en hel söndag.

Utpå dagen plöjde en stor ångare farleden söderöver. Kölvattnet låg svart och blankt efter den, med vita skumstripor. Måsarna följde som ett snöväder, och svarta rökringar välte ut ur skorstenen.

Tengel Jättesti gick fram och tillbaka vid stranden.

Av och an stannade han.

Med händerna långt nere i byxfickorna blev han stående och stirrade efter ångbåten.

Det var amerikabåten. —

Som en farsot drog denna båt längs kusten, år ut och år in, och sopade ungdomen med sig.

Ja, ungdomen reste. Han kunde för resten också ha lust att resa, vad det beträffade. Bara man slapp bära hemlängtan med sig ombord. Dessa emigrantfärder voro som stora likfärder, de drog över havet under jämmer och gråt — bara en och annan oförvägen djävul satt i likkistan med livets dragspel i händerna, sjöng och var glad och trampade takten mot kistbottnen.

Tengel måste se på klockan. Han rev den manhaftigt upp ur fickan och funderade. Väldigt tidigt ännu för henne, Randi! Det var icke lätt för henne att lura sig åstad. Så vände han helt om och gick med långa steg tvärs över strandvägen och uppöver Jätteheden. Därifrån såg han Jörgen Wågens vitmålade hus. Jörgen Wågen var en mäktig man; han var länsman och allsmäktig längs kusten.

Tengel tog vägen förbi en slåttermyr bort mot en lada, som stod där låg och vädergrå mellan knallarna. Han hade gott om tid.

Han var icke stort mer än barnungen ännu — blev nitton år nu fram på vårsidan.

Ja, han hade gott om tid.

Han gick och såg på myren — den var slarvigt rävsad. Långa strå och hötappar låg kvar överallt. Och han funderade på vilken av Wågens jäntor som hade rävsat så slarvigt. Randi — —? Det var Wågens slåtter här också. Randi fick det icke vara. Van var hon nog icke, men för det så...

I kväll skulle han träffa henne. Borta vid ladan, ja. När solen var i nedgående. Han gick och lyssnade efter sina steg långs myrbädden. Och såg på klockan igen.

Men en sådan vacker söndagskväll. Rönnen flammade mot stenrösena. Björken stod redan bladlös. Och tinnarna på Jättefjäll reste sig mot öster, med nysnö och blå isbräm. Det blev visst tidig vinter.

Tengel satte sig i ladudörren. Höet ångade starkt av sol och blommor. Och lukten minde honom om en natt nu vid slåttern. Natten var mörk och ljum och Lespit Stuen var en vacker flicka... Han var likväl icke glad i henne.

Han rev en flis ut ur dörrkarmen och gnagde på, och han tänkte så mycket. Och solen gick ned i havet.

Nu satt väl farfar framför schatullet, som han brukade om söndagskvällarna, och granskade den förskräckliga obligationen och gruvade för en utväg till nästa termin. Å, all den skulden! Den dräpte all glädje och lycka. Tengel tyckte att farfaderns ansikte blev mer och mer trist [illegible] längre han stirrade på det gula papperet. Man kunde snart icke längre [illegible] na igen honom. Skulden präss[illegible] honom till jorden. Och Ola Träet hade blivit så omedgörlig och pockande på sista tiden. Ola Träet var en hård karl att ha något otalt med.

Långt nere skymtade Tengel gårdsgrinden till länsmansgården. I grund och botten var det denna gårdsgrind han minst av allt önskade se här i världen. Från Jättesti såg de också denna grind — och de såg länsmannen när han kom körande med den svarta fjordhästen. Alltid satte det sig något ont för bringan var gång Wågen rullade ut genom grinden med piskan i vädret. Farfar blev stående och stirrade ut genom fönstret med bägge nävarna vilande i fönsterkarmen tills skjutsen var förbi. Då blev han med ens livlig och pratsam.

Ja, det var tungt att sitta i skuld! Det var som att ha livstids straffarbete. Och han, farfar — Esten Tengelsen Jättesti — hade det sannereligen icke bättre. Gården var intecknad med hypotek och pantbrev och obligationer och vad det nu hette allt detta onda. Ja, de sutto här med pantbrev överallt, både söderut och norrut. Och alla hade de liksom ett rep om halsen på Esten Tengelsen. Jörgen Wågen hade också sin del i Jättesti, och han var icke nådigare än de andra. Rika och giriga sutto dessa kaxar och höllo i repet. När ränte[illegible]na skulle in, var det bara att rycka ett tag. Så slog själva dödsångesten sina klor i gäldenären, och han slet och vred sig utan gräns för att frälsa sig.

Tengel kände också till vad sådana ryck ville säga. Han hade slitit som de andra på Jätesti, sedan han var liten. Slitit bittida och sent. Allt strök med till skulden.

Tyst — han hörde någon som gick i marken. Hans hjärta slog högt under tröjan. Stillheten susade för öronen. Och han hörde ingenting annat än havet som kom och kom, ooch sitt eget hjärtas slag. Han drog till med ett hujande O j! och tog till att springa. O j!

— Randi!

Hon satt uppe på krönet av backen.

— Sitter du där, du!

Hon satte sig och sprang neröver, stannade och höll sig i en ung rönn. Det var så stupande brant. Löv och rönnbär regnade rött ned över henne.

— Har du väntat?

— Å—nej.

Hon var alltid så försigkommen, Randi. Hon var ett par år äldre än han, och hon hade gått i skola i staden i tre år och lärt en hel del där — — —

(Forts.)

Dödsstraffet i U. S. A.

(Forts. från 1:sta sid.)

såg ut att vara fullständigt utmattad och betedde sig som om han icke riktigt visste vad det var fråga om. Uppriktigt talat: jag tror heller icke att han i detta ögonblick visste det . . .

Fångvaktarna började nu surra fast honom i stolen. Jag såg på hans ansikte. Himmel! — aldrig skall jag glömma denna bråkdel av en sekund ,levde jag så i miljoner år. Vittnenas stolar voro placerade mitt framför fången, knappt fyra meter från det elektriska mordverktyget, och jag hade min plats rakt framför honom. Inte en rörelse, inte det minsta ansiktsuttryck hos honom kunde jag undgå att iakttaga. Ansiktets uttryck var ohyggligt. Det vittnade om att fångens tankeförmåga förlamats, att han alltså redan var själsligt död, liksom han inom några minuter även skulle vara lekamligt död.

En präst stod vid hans vänstra sida och läste ur ett kapitel i något av evangelierna. En representant för den kristna religionen som assistent när det gällde att taga en människas liv . . Här stodo andra människor, representanter för samhället och verkställare av dess vilja och lagliga domslut och träffade kallblodigt de sista förberedelserna till ett mord, ett lagligt mord, i enlighet med samhällets givna föreskrifter. Ty den som här skulle mördas hade också mördat och det står skrivet, att den som utgjuter blod, hans blod skall också utgjutet varda . . .

Jag satt och tänkte på det femte budet. Gällde det blott för den enskilde? Under tiden var fångvaktaren sysselsatt med att binda fast den olyckliges kropp i stolen. När det var gjort, fästes elektroderna vid hans hud. På golvet invid stolen låg en elektrisk kabel som ledde bort till den på väggen befintliga apparaten. Kabelns ände stacks in i ett slags mössa som därpå sattes på den dödsdömdes huvud. Därpå band man en svart mask för ansiktet på honom. Den räckte jämt ned till munnen och man kunde endast skönja läpparna, vilka lyste med en spökaktigt blek färg. En obeskrivligt hemsk tystnad härskade i rummet. Sekunderna, blevo till minuter och minuterna föreföllo oss såsom timmar. Det var fruktansvärt. Den tjänstgörande mördaren som skulle sköta apparaten kom fram med en av vatten drypande svamp och placerade den under mössan på offrets huvud. Vartill skulle den tjäna? Jo, tack vare denna svamp blir offret levande kokt då strömmen släppes på. Något annat ändamål tjänar den icke . . .

Emilettas ben skakade där han satt. Hans händer vilade på stolens sidostöd. Ibland rörde han dem upp och ned så långt remmarna tilläto, precis så som sinnessjuka stundom göra. Prästen trädde nu fram och började med brådskande stämma bedja en sista bön. En av läkarna fingrade på ett slags klocka, vars tickande föreföll mig ljuda som hammarslag genom rummet. Tick, tick, tick, — och under den svarta masken grinade den dödsdömdes förvridna ansikte. Så gav läkaren ett tecken till bödeln borta vid apparaten. Denne gjorde en armrörelse — strömmen släpptes på . .

Det som nu följde kan ingen penna skildra. Offret i stolen kröker krampaktigt sina fingrar. Men remmarna äro solida. Ådrorna på hans kropp svälla onaturligt och det förefaller som om de skulle brista. Kroppen ristar i stolen och svetten strömmar bokstavligen ur hudens alla porer. Den elektriska strömmen bringar bokstavligen denna fördömda människas inre i kokning och det susande ljud som strömmen alstrar förefaller mig likna det som uppstår då ett stycke kött stekes i en överhettad ugn.

Det fräste, knastrade och susade, 2000 volt, nio ampére, ilade genom offrets arma kropp. Hjärtat förlamades, nervsystemet brändes sönder, elektriciteten åstadkom vad man på medicinskt språk kallar hämolys, en fullständig förstöring av blodkärlen.

Jag satt skräckslagen i min stol. En våg av upphetsning steg upp i mitt inre och jag skulle ha velat med mina lungors fulla kraft skrika: Sluta! I guds namn sluta upp med tortyren, ni kokar ju människan levande! En feberaktig avsky kom mig att våldsamt skälva. Hur lång tid hade det gräsliga skådespelet varat? Jag visste icke, men nu efteråt tror jag icke det räckte längre än en halv minut. Strömmen slogs ifrån och när suset av densamma dog bort, drog jag ett djupt andetag av lättnad. Ett av de invid mig sittande vittnena hackade tänder och sluddrade fram: »Jesus, det är förfärligt!» En annan bakom mig föll i vanmakt, en tredje började kräkas . . .

Tvenne fångvaktare gingo till stolen och löste remmarna. En av dem tog en handduk och torkade svetten av Emilettas bröst och fradgan frå nhans läppar. Läkaren tog sig nervöst om strupen och satte därpå stetoskopet till hans bröst och lyssnade. Hjärtat slog ännu, det antager jag åtminstone, ty bödlarna surrade ännu en gång fast remmarna varefter läkaren gav ett tecken till mannen vid apparaten. Mördaren släppte ånyo på strömmen och i samma ögonblick ryckte fången till i stolen och det föreföll som om han gjorde en övermänsklig kraftansträngning att resa sig. Kroppen skakade starkare än första gången och föreföll så gott som ledlös. Första gången var den ännu stram, men nu kom det fysiska sammanbrottet. Fasansfulla sekunder . . . Jag trodde remmarna skulle brista under de krampaktiga ryckningarna, stolen skakade under den olyckliga, som ända in i det sista gjorde fumlande försök att resa sig. Ånga steg upp från hans huvud på vilket den vattendränkta svampen var fastsatt. De bara delarna av hans kropp började skifta i en svart eller blåaktig färg. Munnen förvreds och mellan läpparna trängde skummet fram. Aldrig har jag skådat något gruvligare, något så fruktansvärt som detta.

Stömmen susade ännu en tjugu sekunder, kanske längre. Så gav läkaren åter ett tecken. Mannen vid väggen slog ifrån, vaktarna löste remmarna och läkaren satte stetoskopet ännu en gång till kroppen. Efter en minuts förlopp vände han sig och med ansiktet mot vittnena sade han med fullkomligt likgiltig stämma: »Jag förklarar denna man för död». Vaktarna löste de återstående remmarna som ännu fasthöllo den döde i stolen. Bödeln vid väggen trädde fram och lyfte den egendomliga huvudbonaden av liket. När han avlägsnade masken som dolt ansiktet — min gud vilken förskräcklig anblick!

Vore jag också en språkets ypperste mästare, jag skulle ändå icke kunna i ord skildra vad jag såg. Jag måste överlåta åt läsaren att i sin inbillning söka skapa sig en bild av det hela. Överallt skönjdes spåren av den hemska dödskamp som Emiletta utkämpat. Jag har sett många människor dö, många under de svåraste plågor. Men det jag nu såg övergick allt. Halsådrorna voro uppsvällda och tjocka som rep, muskler och senor hade formligen knutit sig om varandra i den dödes kropp. Strupen var svullen till oigenkännlighet och på bägge sidor av densammma funnos brännsår. Huvudet föll slappt ned på västra skuldran, tungan hängde utanför munnen ur vilken en svart blodström vällde ned på bröstet. Troligen hade han bitit sönder tungan första gången strömmen släpptes på. Kroppstemperaturen uppgick till den fruktansvärda siffran 137 grader Fahrenheit (53 Celcius.)

John Rys återstod. Det var en pojke på nitton år. Framför honom skred en präst med långsamma steg. »Jag är uppståndelsen och livet», mumlade han med bruten röst. Rys såg med fasta ögon på de församlade. I handen höll han ett litet krusifix av trä, en liten torvtig sak som en medfånge förmodligen stuckit till honom innan han anträdde sin sista vandring. Krusifixet, symbolen på kärlek och förlåtelse . . . I denna värld hade han troligen icke funnit mycket av kärlek, ej heller förlåtelse. Vaktaren förde honom fram till stolen och han satte sig villigt ned i den. Sin ungdom till trots gav intrycket av en som kämpat ut, en som blivit övervunnen i den hårda kampen med det obarmhärtiga livet . . .

Plötsligt syntes han gripen av ångest. Långsamt fylldes hans ögon med tårar, vilka banade sig väg ned under den hemska huvudbonad som man tryckt ned på hans huvud. Jag såg hur läpparna darrade, troligen bad han en bön. Doktorns klocka tickade med hammarslag. Han gav ett tecken och åter ilade den dödsbringande strömmen genom en människokropp. Rys vred sig konvulsivisk. Så med ens hörde man prästens stämma som överröstade den elektriska strömmens hemska susande: »Guds moder, bed för honom, guds moder bed . . .». Under tjugu sekunder steg en sky av ånga från huvudet på den olycklige, strömmen förbrände hans inre och rummet fylldes av lukten från bränt kött. Jag kände ett obeskrivligt äckel, fick plågsamma kväljningar och slöt ögonen . . .

»Jag förklarar denna man för död». Det var doktorns kalla, likgiltiga röst som väckte mig ur bedövningen.

Interiörer från Sandträsk.

Sandträsk är en av Norrbottens bemärkta platser. Ingalunda därför, att där finns ett av Norrbottens bästa tuberkulossjukhus, och en av de mest beryktade kronojägare, utan mera därför att den mest klagande kolonisten bor här och fått »Skattebetalarnas förening» på sin sida. Och slutligen därför, att arbetarna insett nödvändigheten av att organisera sig i kampen mot förtryckarna, mot okunnighet och övertro.

Den bästa agitatorn bland arbetarnakolonisterna har nog varit svälten, det vet den som har kolonisternas vedermödor under den gångna tiden i minne. Dessa vedermödor äro ju redan tidigare bekantgjorda genom pressen och på sista tiden har ju även tidningen »Sunt Förnuft» börjat ägna kolonisterna en viss uppmärksamhet.

Kanske Fabian Månssons yttrande, att: »1 kilo sunt bondförnuft uppväger tusen kilo sakkunskap», nu som alltid, besannas.

Syftet med detta opus, är att titta litet närmare på kolonisternas kamp för dagen. Om denna kamp kan man säga att den pågår på bred front, eller rättare sagt, på många fronter.

Den första fronten är den mot de mycket klent utbildade tjänstemännen vid skogsstaten. Dessa äro, som läsaren vet, otrevliga att ta's med, och vår kampfront mot dessa är tämligen svag på grund av att styrkorna fördelas även på ett par andra fronter. Kanske det är bristande strategi hos oss, hur som helst så måste vi erkänna faktum, hur bittert det än känns. På den andra fronten ha vi svartfötterna. Vi har dock goda utsikter till att få striden på denna front avvecklad i en snar framtid, om icke alla tecken slår fel.

På den tredje fronten som är den farligaste stå som motståndare en hord av inställsamma fjäskare, människor som med motboken eller hembränt som medel söka ställa sig in hos arbetsköparnas drängar. Att dessa figurer stå utanför arbetarnas kamporganisationer är självklart. Kanske har någon gång i tiden en del av dem varit med men de ha naturligtvis aldrig gjort sig klara över varför de då voro organiserade, de förstå icke de organiserade arbetarnas strävanden. De ha nu stöd hos platsens »societet» och de s. k. troende vilka senare uppbygga dem med lämpliga textutdrag av vilka det framgår att det är en styggelse för gud när människorna själva söka skipa eller skaffa sig rättvisa ty detta är enligt deras mening något som vi människor skola överlämna åt samma gud att sköta om.

Vi organiserade arbetare vänta ingen frälsning från ovan och kunna icke gärna göra det då vi se oss omkring och se hur vi ha det ställt. Vi äro nu och få troligen hela vintern vara utan arbete. Vi få väl i vinter leva på oset från det magra fläsk som stekes i järnvägspersonalens bostäder. Det blir ju fet kost, eller hur?

Cerberus.

Johan Falkberget.

Träldom.

(FIMBULVINTER)

Det är en söndag i september och luften är så klart söndagsljus. Och det är ända ute vid havet på en väderhård och vintrig kust.

Tengel Jättesti stod i ingången till kyrkan. Höstsolen brände röd i de små bukiga fönsterglasen. Hög och välvuxen stod han med en vadmalströja slängd över armen. Allmogen skred långsamt ut ur kyrkan i stora tjärsmorda skor. Han lutade lite på huvudet och såg försagd ut. Här kom så mycket västlandsfolk förbi.

Orgeln tonade dämpat och avlägset i den fuktiga, stenkalla skymningen.

Och klockorna ringde i tornet — de gick med en sådan halvtung klang, de ärgiga klockorna här ute. I stormiga vinternätter, när snöyra och oväder stod i ett enda tjut in genom torngluggen, ringde stormen själv i klockorna. Men när kyrkoklockorna klang i oväder och mörker vid nattetid, då jordades människor till vila på havets botten. Och strandsittarna lågo bleka och med dödens skrämsel i sina hjärtan och lyssnade.

O, Herre! se i nåder ned till alla som strida dödens bittra strid —

I dag ringde klockorna för grändens gamle smed, Simen Deniel.

— Han är icke lätt att få i jorden, sade Hans Aasen och det var ovettiga ord i Hans Aasens mun. Han hade på sin tid lärt hantverket av Simen Daniel. Nu vandrade Hans Aasen mörk och vinglig i sinn och skinn i salig Simen Daniels fotspår från gård till gård och smidde ungefär vad det behövdes här vid stranden.

Allmogen fortfor att skrida förbi. Tengel blev otålig. Äntligen kom hon — långt bakom i leden.

Hon blev honom varse och stannade. Och hon blev stående mitt i solskenet, från fönstret. Hon var så förgjort ung och vacker i den bleka solen.

Han satte hatten på.

— I kväll, Randi . . . när solen går ned.

Mer fick han icke sagt. Hon var yngsta dottern till länsman Jörgen Wågen. Länsmannen gick strax före henne, och samman med honom storflåaren Ola Träet. Hon bara nickade och log. Tengel blev stående kvar på kyrkotrappan. Klockorna ringde länge och tungt. Strandsittarna gingo böjda och ödmjuka i sina hjärtan. De grundade allvarligt på den text prästen hade utlagt från predikstolen i dag. Han hade talat om den orättfångna mammon . . hur det var farligt att tjäna den. Hur den utslätade gudsbilden ur människornas hjärta.

Å—å—, stora syndare voro de. Och mera synd måste de väl beblanda sig med och ta på sig, om de skulle någorledes kunna slå sig igenom denna jordiska jämmerdal. Å—å—,en syndfull strandsittare kan sucka så djupt. Han kan sucka en hel söndag.

Utpå dagen plöjde en stor ångare farleden söderöver. Kölvattnet låg svart och blankt efter den, med vita skumstripor. Måsarna följde som ett snöväder, och svarta rökringar välte ut ur skorstenen.

Tengel Jättesti gick fram och tillbaka vid stranden.

Av och an stannade han.

Med händerna långt nere i byxfickorna blev han stående och stirrade efter ångbåten.

Det var amerikabåten. —

Som en farsot drog denna båt längs kusten, år ut och år in, och sopade ungdomen med sig.

Ja, ungdomen reste. Han kunde för resten också ha lust att resa, vad det beträffade. Bara man slapp bära hemlängtan med sig ombord. Dessa emigrantfärder voro som stora likfärder, de drog över havet under jämmer och gråt — bara en och annan oförvägen djävul satt i likkistan med livets dragspel i händerna, sjöng och var glad och trampade takten mot kistbottnen.

Tengel måste se på klockan. Han rev den manhaftigt upp ur fickan och funderade. Väldigt tidigt ännu för henne, Randi! Det var icke lätt för henne att lura sig åstad. Så vände han helt om och gick med långa steg tvärs över strandvägen och uppöver Jätteheden. Därifrån såg han Jörgen Wågens vitmålade hus. Jörgen Wågen var en mäktig man; han var länsman och allsmäktig längs kusten.

Tengel tog vägen förbi en slåttermyr bort mot en lada, som stod där låg och vädergrå mellan knallarna. Han hade gott om tid.

Han var icke stort mer än barnungen ännu — blev nitton år nu fram på vårsidan.

Ja, han hade gott om tid.

Han gick och såg på myren — den var slarvigt rävsad. Långa strå och hötappar låg kvar överallt. Och han funderade på vilken av Wågens jäntor som hade rävsat så slarvigt. Randi — —? Det var Wågens slätter här också. Randi fick det icke vara. Van var hon nog icke, men för det så . . .

I kväll skulle han träffa henne. Borta vid ladan, ja. När solen var i nedgående. Han gick och lyssnade efter sina steg längs myrbädden. Och såg på klockan igen.

Men en sådan vacker söndagskväll. Rönnen flammade mot stenrösena. Björken stod redan bladlös. Och tinnarna på Jättefjäll reste sig mot öster, med nysnö och blå isbräm. Det blev visst tidig vinter.

Tengel satte sig i ladudörren. Höet ångade starkt av sol och blommor. Och lukten minde honom om en natt nu vid slättern. Natten var mörk och ljum och Lespit Stuen var en vacker flicka . . . Han var likväl icke glad i henne.

Han rev en flis ut ur dörrkarmen och gnagde på, och han tänkte så mycket. Och solen gick ned i havet.

Nu satt väl farfar framför schatullet, som han brukade om söndagskvällarna, och granskade den förskräckliga obligationen och gruvade för en utväg till nästa termin. Å, all den skulden! Den dräpte all glädje och lycka. Tengel tyckte att farfaderns ansikte blev mer och mer trist [illegible] längre han stirrade på det gula papperet. Man kunde snart icke längre [illegible] na igen honom. Skulden pressade honom till jorden. Och Ola Träet hade blivit så omedgörlig och pockande på sista tiden. Ola Träet var en hård karl att ha något otalt med.

Långt nere skymtade Tengel gårdsgrinden till länsmansgården. I grund och botten var det denna gårdsgrind han minst av allt önskade se här i världen. Från Jättesti såg de också denna grind — och de såg länsmannen när han kom körande med den svarta fjordhästen. Alltid satte det sig något ont för bringan var gång Wågen rullade ut genom grinden med piskan i vädret. Farfar blev stående och stirrade ut genom fönstret med bägge nävarna vilande i fönsterkarmen tills skjutsen var förbi. Då blev han med ens livlig och pratsam.

Ja, det var tungt att sitta i skuld! Det var som att ha livstids straffarbete. Och han, farfar — Esten Tengelsen Jättesti — hade det sannerligen icke bättre. Gården var intecknad med hypotek och pantbrev och obligationer och vad det nu hette allt detta onda. Ja, de sutto här med pantbrev överallt, både söderut och norrut. Och alla hade de liksom ett rep om halsen på Esten Tengelsen. Jörgen Wågen hade också sin del i Jättesti, och han var icke nådigare än de andra. Rika och giriga sutto [illegible] dessa haxar och höllo i repet. När [illegible] skulle in, var det bara att rycka ett tag. Så slog [illegible] va dödsångesten sina klor i [illegible] nären, och han slet och vred [illegible] utan gräns för att frälsa sig.

Tengel kände också till vad dans ryck ville säga. Han hade [illegible] tit som de andra på Jättesti, [illegible] han var liten. Slitit bittida [illegible] sent. Allt strök med till [illegible]

Tyst — han hörde någon [illegible] gick i marken. Hans hjärta [illegible] högt under tröjan. Stillheten [illegible] sade för öronen. Och han [illegible] ingenting annat än havet som [illegible] och kom, och sitt eget hjärt[illegible] slag. Han drog till med ett [illegible] jande O j! och tog till att [illegible] O j!

— Randi!

Hon satt uppe på krönet [illegible] backen.

— Sitter du där, du!

Hon satte sig och sprang [illegible] över, stannade och höll sig [illegible] ung rönn. Det var så [illegible] brant. Löv och rönnbär regn[illegible] rött ned över henne.

— Har du väntat?

— Å—nej.

Hon var alltid så förs[illegible] men, Randi. Hon var ett [illegible] äldre än han, och hon hade [illegible] skola i staden i tre år och [illegible] hel del där — — —

(Forts.